

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

1. Οπτική μνήμη
2. Ακουστική μνήμη
3. Λειτουργική – πρακτική μνήμη
4. Συγκέντρωση προσοχής
5. Λογικομαθηματική σκέψη
6. Συλλογισμοί

130 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες με την ετοιμότητα των νοητικών ικανοτήτων να εμφανίζεται ως ανεπαρκή για την ένταξη τους στη μαθησιακή διαδικασία στηρίζονται με στοχευμένες δραστηριότητες για να αναπτύξουν δεξιότητες που διευκολύνουν την πρόσβαση τους στη μάθηση. Το παιδί επεξεργάζεται τις πληροφορίες που συγκεντρώνει με το δικό του τρόπο και σταδιακά κατακτά τις έννοιες, το μηχανισμό των συλλογισμών και τη λογικομαθηματική σκέψη. Έτσι αναπτύσσει τις νοητικές του ικανότητες και αποκτά ετοιμότητα για μάθηση.

Σκοπός του κεφαλαίου αυτού είναι: Μέσα από στοχευμένες δραστηριότητες να βοηθήσουμε το παιδί να αναπτύξει τις μνημονικές του λειτουργίες, να καταστεί ικανό να συγκεντρώσει την προσοχή του σε ό,τι κάνει, να ανακαλύπτει τις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στα πρόσωπα, στα γεγονότα στην προσπάθεια του να κατανοήσει το περιβάλλον του.

Οι νοητικές ικανότητες στο βιβλίο του εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής συνδέονται με το βιβλιοτετράδιο του μαθητή (φωτογραφικό- οπτικό και ηχητικό υλικό) “παιχνίδια με τις κάρτες” που υποστηρίζουν ανεπάρκειες στις νοητικές ικανότητες με δραστηριότητες μαθησιακής ετοιμότητας.

βιβλίο του εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής (Μεσοπρόθεσμοι στόχοι)	βιβλιοτετράδιο του μαθητή (Μεσοπρόθεσμοι στόχοι)	
1. Οπτική μνήμη	α) Ενότητα 1 ^η : «Θυμάμαι ό,τι βλέπω».	
2. Ακουστική μνήμη	β) Ενότητα 2 ^η : «Θυμάμαι ό,τι ακούω».	
3. Λειτουργική – πρακτική μνήμη	γ) Ενότητα 3 ^η : «Θυμάμαι ό,τι βλέπω, ακούω και φτιάχνω».	
4. Συγκέντρωση προσοχής	δ) Ενότητα 4 ^η : «Προσέχω και συγκεντρώνομαι».	
5. Λογικομαθηματική σκέψη	ε) Ενότητα 5 ^η : «Σκέφτομαι και ταξινομώ».	
6. Συλλογισμοί	στ) Ενότητα 6 ^η : «Βάζω σε λογική σειρά τις κάρτες».	

132 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ - ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Ειδικότερα, επιδιώξεις αυτού του κεφαλαίου είναι:

- *Το παιδί να αναπτύξει την οπτική μνήμη*, μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, όπως όταν καλείται να θυμάται αντικείμενα, πρόσωπα, καταστάσεις και γεγονότα που είδε.
- *Το παιδί να αναπτύξει την ακουστική μνήμη*. Στόχος είναι το παιδί να θυμάται ό,τι ακούει. Για την επίτευξη του, το παιδί καλείται να θυμάται και να επαναλαμβάνει ονόματα, π.χ. συμμαθητών του, φίλων, πόλεων κ.λ.π. Επίσης με παιχνίδια το παιδί επαναλαμβάνει λέξεις ή αριθμούς που άκουσε, αρχικά με τυχαία σειρά και εν συνεχεία με τη σειρά που τα άκουσε. Τέλος, μπορούμε με τον ίδιο τρόπο να χρησιμοποιήσουμε προτάσεις αντί για λέξεις και αριθμούς. Σπουδαία κατάκτηση για το παιδί θα είναι να μπορεί να δείχνει διαδρομές όταν του ζητείται, να διακρίνει τραγούδια και να βάζει γεγονότα σε σωστή χρονική διαδοχή.
- *Το παιδί να αναπτύξει τη λειτουργική μνήμη και να χρησιμοποιεί τις δεξιότητες της οπτικής και ακουστικής μνήμης στην καθημερινή του ζωή*. Με ανάλογες δραστηριότητες το παιδί μαθαίνει να απαντά όταν το καλούν με το όνομά του, να λέει ονόματα προσώπων και αντικειμένων, να γνωρίζει αντίθετες έννοιες, όπως μικρό-μεγάλο, βαρύ-ελαφρύ κ.ο.κ. Ακόμα να είναι σε θέση να απομνημονεύει και να διηγείται σκηνές από την καθημερινή του ζωή.
- *Το παιδί να αναπτύξει την ικανότητα συγκέντρωσης της προσοχής*. Η κατάκτηση γνωστικών αντικειμένων προϋποθέτει τη συγκέντρωση προσοχής. Οι δραστηριότητες στοχεύουν στο να μπορεί το παιδί να συγκεντρώνει την προσοχή του σε αυτό που βλέπει, να αντιλαμβάνεται χαρακτηριστικά γνωρίσματα των αντικειμένων που βλέπει, να αντιλαμβάνεται διαφορετικά ερεθίσματα συγχρόνως, να συγκεντρώνει την προσοχή του σε ομαδικά παιχνίδια και να είναι σε θέση να αυτοεξυπηρετείται σε θέματα καθημερινότητας.
- *Το παιδί να αναπτύξει στοιχεία λογικομαθηματικής σκέψης*. Με ανάλογες δραστηριότητες στοχεύουμε το παιδί να είναι σε θέση να ταξινομεί αντικείμενα και γεωμετρικά σχήματα, να διατάσσει αντικείμενα με κριτήριο το μέγεθος και το ύψος, να διατάσσει ευρω-νομίσματα και να κάνει αντιστοιχίσεις, να κατανοεί τη διατήρηση της μάζας και του βάρους των αντικειμένων.
- *Το παιδί να κατανοεί το περιβάλλον του*. Με στοχευμένες δραστηριότητες στοχεύουμε να αποκτήσει την ικανότητα να μπορεί να βάζει σε λογική σειρά εικόνες που βλέπει, π.χ. φωτογραφίες από πάρτι γενεθλίων ή εικόνες που δείχνουν πώς γίνεται το ψωμί. Επίσης, να βάζει σε λογική σειρά ήχους με αντίστοιχες εικόνες και ακόμα να είναι σε θέση να κάνει λογικούς πίνακες μονής ή διπλής εισόδου με χρώματα και αντικείμενα.

Η ανάπτυξη των νοητικών ικανοτήτων με στοχευμένες δραστηριότητες μαθησικής ετοιμότητας προϋποθέτει γνώση και σχεδιασμό δομημένων διδακτικών προγραμμάτων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Σε αυτά είναι σημαντικό να:

α) χρησιμοποιείται η εμπειρία του παιδιού.

β) αξιοποιούνται οι νέες τεχνολογίες της Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ): ηλεκτρονικοί υπολογιστές, πολυμέσα.

γ) εξατομικεύονται τα υλικά υποστήριξης του βιβλιοτετραδίου του μαθητή (3ο τεύχος) με ευέλιγκτο και βιωματικό τρόπο, προσαρμοσμένα στις ειδικές εκπ/κές ανάγκες του παιδιού. Αυτό περιλαμβάνει πλήρη αριθμημένη σειρά καρτών-φωτογραφιών (οπτικό υλικό) και ήχων (ηχητικό υλικό) “παιχνίδια με κάρτες”. Προτείνεται ως μια σειρά διδακτικού υλικού, που μεταξύ άλλων μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο δομημένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ειδικής αγωγής για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων των νοητικών ικανοτήτων. Η επιλογή της μαθησιακής διαδικασίας γίνεται σύμφωνα με την κρίση του εκπαιδευτικού και με στόχο την εξυπηρέτηση των ιδιαίτερων ικανοτήτων του μαθητή, ανάλογα με την ηλικία, το πλαίσιο υποστήριξης (ειδικό σχολείο, τμήμα ένταξης) και την εκπαιδευτική βαθμίδα στην οποία ανήκει.

134 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

3.1. Ενότητα 1η: Οπτική μνήμη

Το παιδί είναι ικανό:

3.1.1. Να λέει ονόματα προσώπων και αντικειμένων που είδε.

Έντυπο Καθημερινής Καταγραφής

Όνομα μαθητή/τριας:	Τάξη:
Διδακτική περίοδος: Ετομότητα Νηπιακών Σχολείων (Οπτική μνήμη)	
Ο δάσκαλος/η δασκάλα κατευθύνει με ερωτήσεις ένα δραστηριότητα σύμφωνα με το σχέδιο.	

Ενότητα 1η: «Θυμάμαι ό, τι βλέπω»

Στοιχειώδεις δραστηριότητες μαθησιακής ετοιμότητας	1 ^η περίοδος	2 ^η περίοδος	3 ^η περίοδος	4 ^η περίοδος	5 ^η περίοδος
Α/α	Ημερομηνία				

Θυμάται και λέει:

– Ονόματα συμμαθητών του που απουσιάζουν.

Τάκης

Στέφανος

Νίκος

– Ονόματα συγγενικών του προσώπων

Ο θεός Τάκης

Η γιαγιά Αγγελική

Ο παππούς ο Νίκος

– Ονόματα αντικειμένων που χρησιμοποιεί

Ψαλίδι

Μαρκαδόρος

Κόλλα

3.1.2. Να θυμάται το περιεχόμενο μιας κάρτας.

Λέει το περιεχόμενο κάρτας

– Με ένα αντικείμενο

Ψωμί

Τσουρέκι

Κρουασάν

Μπάλα

Παντελόνι

– Με τρία αντικείμενα

Νερό – τυρί – αυγό

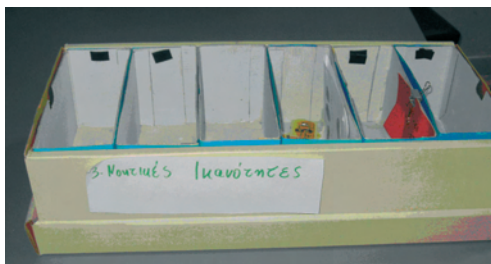
Μολύβι – τετράδιο – βιβλίο

– Με πέντε αντικείμενα

Κρεβάτι – σεντόνι – κουβέρτα – μαξιλάρι – πάπλωμα

Τραπέζι – πιάτο – πιρούνι – κουτάλι – μαχάρι

3.1.3. Να θυμάται τι δείχνουν οι κάρτες που είδε.

Κάρτες με επαγγέλματα

- Λέει τα επαγγέλματα που του δείξαμε σε κάρτες
 - Οδηγός λεωφορείου
 - Επιπλοποιός
 - Δάσκαλος
- Λέει «τι κάνει» το πρόσωπο που του δείξαμε
 - Οδηγεί
 - Καρφώνει
 - Μιλάει
- Λέει τι υγρό έχουν τα ποτήρια που του δείξαμε
 - Νερό
 - Γάλα
 - Πορτοκαλάδα
- Λέει από τι υλικό είναι τα ποτήρια που του δείξαμε
 - Από γυαλί – γυάλινο
 - Από χαρτί – χάρτινο
 - Από πλαστικό – πλαστικό
 - Από πηλό – πήλινο
- Βάζει σε λογική σειρά κάρτες που του δείξαμε
 - Ένα παιδί αγοράζει μια σοκολάτα
 - Ανοίγει το περιτύλιγμα
 - Πετά το περιτύλιγμα στο καλάθι των αχρήστων
 - Τρώει τη σοκολάτα
 - Καθαρίζει τα χέρια του
- Περιγράφει σκηνές από φωτογραφίες που του δείξαμε
 - Ο γάμος της μαμάς και του μπαμπά
 - Τα βαφτίσια της αδερφής μου
 - Τα βαφτίσια μου
 - Το πάρτι γενεθλίων
 - Η χριστουγεννιάτικη γιορτή στο σχολείο
 - Η χριστουγεννιάτικη γιορτή στο σπίτι
- Περιγράφει την έκφραση προσώπου που του δείξαμε
 - Γελαστό

136 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

3.1.4. Να θυμάται τα νομίσματα που είδε.

Λυπημένο
Σοβαρό

Νομίσματα

- Λέει τα κέρματα που του δείξαμε
- Ένα ευρώ
- Δύο ευρώ
- Πενήντα λεπτά
- Είκοσι λεπτά
- Λέει χαρτονομίσματα που του δείξαμε
- Δέκα ευρώ
- Είκοσι ευρώ
- Πενήντα ευρώ
- Εκατό ευρώ
- Δύο φορές 20 ευρώ
- Δύο φορές 50 ευρώ

3.1.5. Να λέει τα χρώματα που απεικονίζουν οι κάρτες που του δείξαμε.

Λέει χρώματα

- Με τυχαία σειρά
- Κόκκινο
- Μπλε
- Πράσινο
- Με τη σειρά που το δείξαμε
- Κόκκινο
- Πράσινο
- Πορτοκαλί
- Μπλε
- Λέει και δείχνει αντικείμενα με το ίδιο χρώμα
- Κόκκινο μήλο – κόκκινη ντομάτα
- Κόκκινο καρπούζι – κόκκινο σταφύλι
- Κόκκινο κεράσι

3.2. ΕΝΟΤΗΤΑ 2η: Ακουστική μνήμη

Το παιδί είναι ικανό:

3.2.1. Να λέει ονόματα που άκουσε.

Θυμάται και λέει ό,τι ακούει:

- Το όνομά του
Εμένα με λένε Τάσο
Το όνομά μου είναι Ελένη
- Ονόματα προσώπων της οικογένειάς μου
Τον μπαμπά μου τον λένε Νίκο.
Την μαμά μου τη λένε Δέσποινα.
Την αδελφή μου την λένε Δέσποινα.
- Ονόματα συμμαθητών του
Δίπλα μου κάθετα ο Τάσος.
Μπροστά μου κάθετα ο Γιάννης
Πίσω μου κάθετα η Γιάννα.
- Ονόματα πόλεων
Η Αθήνα θα έχει συννεφιά.
Η Καλαμάτα θα έχει ήλιο.
Στη Θεσσαλονίκη θα βρέξει.
- Ονόματα αντικειμένων που χρησιμοποιεί
Αυτή είναι η κόλλα.
Μου δίνεις το ψαλίδι;
Έχασα τη γόμα μου.

3.2.2. Να επαναλαμβάνει λέξεις και αριθμούς που άκουσε.

Επανάληψη λέξεων που ακούει:

- Με τυχαία σειρά
Κλειδιά
Τσάντα
Σήμερα
Χθες
Αύριο
- Με τη σειρά που τις ακούει
Τσάντα
Κλειδιά
Χθες
Σήμερα
Αύριο

Επανάληψη αριθμών που ακούει:

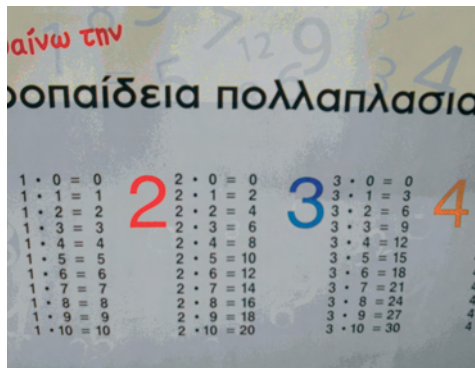
3.2.1 Λέει ονόματα που άκουσε.

Δραστηριότητα: Θυμάται και λέει ό,τι ακούει. (Ονόματα πόλεων)

138 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

– Με τυχαία σειρά:

9
5
7

– Με τη σειρά που τους ακούει:

5
7
9

Λέει τον αριθμό του τηλεφώνου του

– Όπως τον άκουσε

512-12-24

– Με μνημονικό τρόπο

51-11-5-40

2-82-84-45

3.2.3. Να επαναλαμβάνει τα χρώματα που άκουσε.

Λέει χρώματα που άκουσε

– Με τυχαία σειρά

Κόκκινο

Κίτρινο

Πράσινο

Μπλε

Πορτοκαλί

– Με τη σειρά που τα ακούει

Μπλε

Κίτρινο

Κόκκινο

Πράσινο

Πορτοκαλί

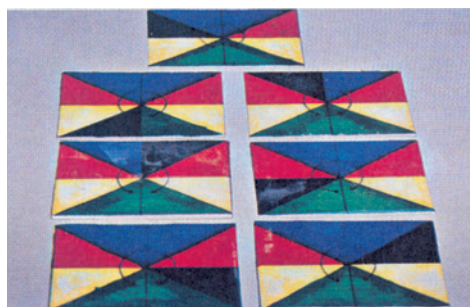
– Υποβοηθείται να πει τα χρώματα που έχει

ξεχάσει

Μπλε

Πορτοκαλί

Άσπρο

3.2.4. Να επαναλαμβάνει προτάσεις που άκουσε.

Επανάληψη προτάσεων που άκουσε.

– Με τρεις λέξεις, με τυχαία σειρά

Εγώ είμαι αγόρι

Εσύ είσαι μαμά

Αυτός είναι παιδί

ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΜΝΗΜΗ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ 139

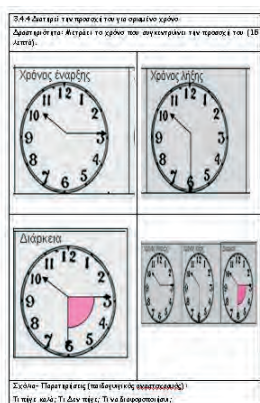

- Με τρεις λέξεις με ορισμένη σειρά
Σήμερα είναι Δευτέρα
Χθες ήταν Κυριακή
Αύριο είναι Τρίτη.
- Λέει τον καιρό που άκουσε στο μετεωρολογικό δελτίο
Στην Αθήνα θα έχει κακοκαιρία.
Στη Θεσσαλονίκη θα χιονίσει.
Στην Καλαμάτα θα βρέξει.
Στην Πάτρα θα έχει συννεφιά.
- Αποδίδει περιληπτικά το νόημα μιας ιστορίας με λέξεις.
Ο γίγαντας ήταν τεράστιος με μεγάλα μάτια.
Το διαστημόπλοιο τον παρέλαβε από τη σπηλιά.

3.2.5. Να λέει και να δείχνει διαδρομές όταν του ζητείται.

3.4.4 Διατηρεί την προσοχή του για ορισμένο χρόνο

Δραστηριότητα: Μετράει το χρόνο που συγκεντρώνει την προσοχή του (15 λεπτά).

Λέει διευθύνσεις:

- Του σπιτιού μου
Ελλησπόντου 5 – Μαρούσι
Αιόλου 3 – Ομόνοια
- Του σχολείου του
57ο Δημοτικό σχολείο, Διστόμου 67, Κολωνός
14ο Δημοτικό σχολείο, Σίνα 70, Λυκαβηττός
- Δρόμους από/προς το σχολείο
Ο δρόμος με την πιτσαρία στη γωνία πάνω δεξιά
Ο δρόμος με το ζαχαροπλαστείο στη γωνία πάνω αριστερά
Ο δρόμος με το φαρμακείο
Ο δρόμος με το μανάβικο
Ο δρόμος που δεν περνάνε αυτοκίνητα
Ο δρόμος που τ' αυτοκίνητα ανεβαίνουν γρήγορα
Ο δρόμος που περνάει το λεωφορείο της γειτονιάς

140 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

3.2.6. Να λέει ομοιότητες και διαφορές σε αυτά που άκουσε.

– Διακρίνει τα ελληνικά από τα ξένα τραγούδια

Αυτά είναι ελληνικά τραγούδια.

Αυτά είναι «ξένα» τραγούδια.

Τώρα ακούω μόνο μουσική.

– Ανακαλύπτει ομοιότητες σε αυτά που ακούει

Το κορίτσι τραγουδάει σαν την... τραγουδίστρια.

Το μαγνητόφωνο επαναλαμβάνει ό,τι λέμε. Η εγγονή επαναλαμβάνει τα λόγια της γιαγιάς.

3.2.7. Να συνδέει χρονικά γεγονότα που του διηγήθηκαν.

– Βάζει τα γεγονότα στη σωστή χρονική διαδοχή

π.χ. το παραμύθι: «Ο Κοντορεβιθούλης».

Ήταν Χειμώνας και έκανε κρύο μέσα στο δάσος.

Ο Κοντορεβιθούλης μετρούσε τους μήνες.

Το πρωί η μαμά του άναβε φωτιά για να μαγειρέψει.

Το βράδυ διάβαζαν κοντά στο φως του κεριού.

Τα χελιδόνια έφερναν την Άνοιξη στο μπαλκόνι τους.

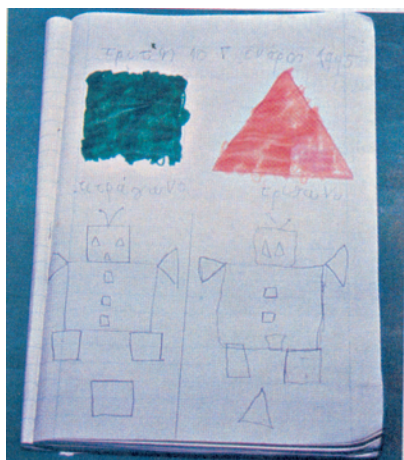
Το καλοκαίρι με τον πατέρα του πήγαιναν στο δάσος να κόψουν ξύλα.

3.3. ΕΝΟΤΗΤΑ 3η: Λειτουργική – πρακτική μνήμη

Το παιδί είναι ικανό:

3.3.1. Να λέει και να αναγνωρίζει το όνομά του.

3.3.2. Να λέει ονόματα προσώπων.

Πολυαισθητηριακή Αναγνώριση του ονόματός του:

- Απαντά όταν τον καλούν με το όνομά του
- Στο σπίτι, (οι γονείς, τα αδέρφια του)
- Στο σχολείο, (οι δάσκαλοί του)
- Στην τάξη, (οι συμμαθητές του)
- Στην αυλή (οι φίλοι που παίζουν μαζί τους)
- Στο μαγνητόφωνο
- Αναγνωρίζει το όνομά του γραμμένο σε/με:
- Κάρτες με χοντρά γράμματα
- Μαγνητικό πίνακα
- Χαρτί με μολύβι
- Περιγράμματα τα οποία χρωματίζει
- Χαρτί βελουτέ
- Πίνακα με κιμωλία
- Εφημερίδες
- Εικονογραφημένα βιβλία
- Πλαστελίνη
- Αμμοδόχο
- Ακούει και δείχνει το όνομά του γραμμένο:
- Στον τοίχο, (π.χ. σε κάρτες, σε πίνακες)
- Στο δάπεδο, (π.χ. σε απλωμένες εφημερίδες)
- Στο τραπέζι που εργάζεται, (π.χ. ψαλίδια, μπουγιές)
- Στο καβαλέτο, (με τα πινέλα και τα πλαστικά χρώματα)
- Στις ετικέτες (των βιβλίων, της τσάντας, του ντοσιέ)

- Ονομάζει πρόσωπα σε άλμπουμ φωτογραφιών
- Ο νονός μου, ο Κώστας με κρατά στην αγκαλιά του
- Ο παπα-Γιώργης έχει άσπρα γένια και χαμογελάει

142 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

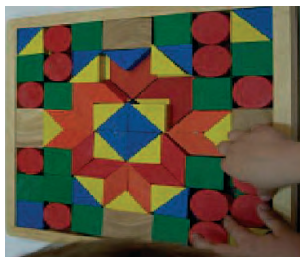
3.3.3. Να λέει ονόματα αντικειμένων.

- Ονομάζει πρόσωπα σε βιντεοκασέτα του σχολείου
Εδώ τρέχω μαζί με το Βασίλη τον ξάδελφό μου.
Εκεί τρώμε φιστίκια με το Νίκο, την Καίτη, τη Μαρία.
Ο Κώστας, εγώ και η κυρία Νίκη στο Ζάππειο.
- Λέει ποιος ζήτησε στο τηλέφωνο τη μαμά/τον μπαμπά
Η Μάγδα από την Τράπεζα.
Η Σοφία από το φαρμακείο.
Η κυρία Νίκη από το σχολείο.
Ο κύριος Αγγελής από την Ασφάλεια αυτοκινήτων.
- Αναγνωρίζει στους λογαριασμούς Δ.Ε.Η. Ο.Τ.Ε. κτλ. το όνομα
Της μαμάς
Του μπαμπά
Του θείου
Του παππού

Ονομάζει αντικείμενα κουζίνας που βλέπει σε κάρτες.

- Ποτήρι του νερού
- Βαθύ πιάτο της σούπας
- Ρηχό πιάτο
- Κουτάλα του φαγητού
- Κουτάλι της σούπας
- Μαχαίρι του ψωμιού
- Μαχαίρι που καθαρίζουν τις πατάτες
- Μαχαίρι που καθαρίζουν τα φρούτα
- Ονομάζει σχολικά αντικείμενα που βλέπει σε κάρτες:*
- Γόμα
- Ξύστρα
- Μαρκαδόροι
- Μολύβια
- Νερομπογιές
- Πινέλα

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ **143**

3.3.4. Να ονομάζει όσπρια, ζυμαρικά, σκόνες και υγρά.

Ιχνογραφία
Τετράδιο
Ετικέτα
Κασετίνα

Ονομάζει όσπρια

Φασόλια
Φακές
Ρεβίθια
Ρύζι

Ονομάζει ζυμαρικά

Μακαρόνια
Μακαρονάκι κοφτό
Κριθαράκι

Χυλοπίτες

*Δοκιμάζει και αναγνωρίζει πολυαισθητηριακά
σκόνες*

Αλεύρι
Ζάχαρη
Πιπέρι
Κακάο

*Δοκιμάζει και αναγνωρίζει πολυαισθητηριακά,
υγρά*

Νερό
Λάδι
Βυσσινάδα
Μέλι

3.3.5. Να ξέρει τις έννοιες:

- α/ψηλό – κοντό,
- θ/μεγάλο – μικρό,
- γ/ψηλά – χαμηλά,
- δ/ βαρύ – ελαφρύ,
- ε/χοντρό – λεπτό.

Λέει αντίθετες έννοιες

– Ψηλά - χαμηλά

Το ντουλάπι είναι ψηλά

Η μπανιέρα είναι χαμηλά

Η βρύση είναι χαμηλά

Ο διακόπτης για το φως είναι ψηλά

Η πρίζα είναι χαμηλά

– Ψηλός - κοντός

Ο Κώστας είναι ψηλός.

Η Μαρία είναι κοντή.

144 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

- Η καρέκλα είναι κοντή.
- Το τραπέζι είναι ψηλό.
- Ο τοίχος είναι ψηλός.
- Η μάντρα είναι ψηλή.
- Βαρύ - ελαφρύ
 - Το βαμβάκι είναι ελαφρύ.
 - Τα φασόλια είναι βαριά.
 - Η τσάντα του σχολείου είναι βαριά.
 - Η πολυθρόνα είναι βαριά.
 - Το στεφάνι της γυμναστικής είναι ελαφρύ.
- Χοντρός - λεπτός
 - Ο Γιώργος είναι χοντρός.
 - Η Νίκη είναι λεπτή.
 - Η χειμωνιάτικη ζακέτα είναι χοντρή.
 - Το πάπλωμα είναι χοντρό.
 - Το τραπεζομάντιλο είναι λεπτό/
- Μεγάλος - μικρός
 - Ο μπαμπάς είναι μεγάλος.
 - Η αδερφή μου είναι μικρή.
 - Η γιορτή ήταν μεγάλη.
 - Η μερίδα το φαγητό ήταν μικρή.

3.3.6. Να λέει αντικείμενα, ζώα και σκηνές που είδε στην τηλεόραση.

- Ονομάζει ζώα και σκηνές που είδε σε ντοκιμαντέρ
 - Τα πουλιά του δάσους.
 - Τα ζώα της Αφρικής
 - Το λιοντάρι, ο βασιλιάς των ζώων.
 - Οι πολύχρωμες πεταλούδες.
 - Το κυνήγι της φάλαινας
 - Το κυνήγι του ελέφαντα
 - Υποβρύχιο ψάρεμα
- Λέει διαφημίσεις που απομνημόνευσε από την τηλεόραση
 - Διατηρώ καθαρές τις παραλίες από τα πλαστικά.
 - Το γάλα που μεγαλώνει γερά γερά παιδιά.

3.4. ΕΝΟΤΗΤΑ 4η: Αντίληψη – Συγκέντρωση προσοχής

Το παιδί είναι ικανό:

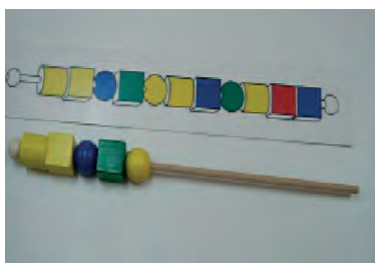

3.4.1. Να αντιλαμβάνεται και να συγκεντρώνει την προσοχή του σε αυτό που βλέπει.

Συγκέντρωση προσοχής

- Αντιλαμβάνεται ό,τι βλέπει:
Αντιλαμβάνεται τα χαρακτηριστικά του προσώπου που βλέπει π.χ.
Το χρώμα των ματιών
Την κίνηση των χειλιών
Το μήκος και το χρώμα των μαλλιών
- Αντιλαμβάνεται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα αντικειμένων που βλέπει, π.χ.
Το χρώμα της μαργαρίτας είναι κίτρινο.
Το μέγεθος της μαργαρίτας είναι μικρό.
Το σχήμα της μαργαρίτας είναι στρογγυλό.
- Αντιλαμβάνεται και παρατηρεί την έκφραση του προσώπου που βλέπει
Λύπη
Χαρά
Φόβος
Εκπληξη
- Αντιλαμβάνεται ό,τι ακούει:
Μια ιστορία
Μια διαφήμιση
Τον καιρό
Ένα παραμύθι
Ένα τραγούδι
- Αντιλαμβάνεται διαφορετικά ερεθίσματα ταυτόχρονα στο σπίτι: (στη μαμά που σιδερώνει, στον παππού που βλέπει τηλεόραση, στον μπαμπά που τηλεφωνεί).
- Στο σχολείο: (οι συμμαθητές που γράφουν, ο δάσκαλος που δίνει οδηγίες).
- Στη λαϊκή αγορά: (προσέχει τα φρούτα που βάζει στη σακούλα, το μανταρίνι που δοκιμάζει, τα λουλούδια που μυρίζει).

3.4.2. Να συγκεντρώνει την προσοχή του όταν περπατά.

Συγκέντρωση προσοχής

- Όταν περπατά στο δρόμο

146 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

3.4.3. Να αντιλαμβάνεται και να συγκεντρώνει την προσοχή του, όταν παίζει.

Βαδίζει στο πεζοδρόμιο
Πατά σταθερά στο έδαφος
Σταματά στο κόκκινο φανάρι
Περιμένει να ανάψει το πράσινο
Ελέγχει το δρόμο για να περάσει

Συγκέντρωση προσοχής

- Στα ομαδικά παιχνίδια
Αντιλαμβάνεται και ακούει τον αρχηγό που δίνει οδηγίες
Αντιλαμβάνεται και ακούει τους συμπαίχτες του
Αντιλαμβάνεται και προσέχει τους κανόνες του παιχνιδιού: (επισημαίνει παραβάσεις κτλ.)
Παίζει περιμένοντας τη σειρά του
- Αντιλαμβάνεται τους κινδύνους και προλαμβάνει ατυχήματα:
Παίζει χωρίς να:
Πετάει κομμάτια παιχνιδιών
Κλωτσάει
Βάζει στο στόμα παιχνίδια
Πέφτει από τα όργανα της παιδικής χαράς
Κινδυνεύει από τις πρίζες

3.4.4. Να διατηρεί την προσοχή του για ορισμένο χρόνο.

Συγκέντρωση προσοχής

- Για 3 λεπτά: (π.χ. ζωγραφίζει χωρίς να διακόπτει)
- Για 5 λεπτά: (π.χ. κάθεται στο θρανίο κι εργάζεται)
- Για 10 λεπτά: (π.χ. ακούει μια ιστορία)
- Για 15 λεπτά: (π.χ. συμμετέχει στη διδακτική εργασία χωρίς να αφαιρείται)

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΠΡΟΣΟΧΗΣ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ 147

3.4.5. Να ντύνεται, να χτενίζεται και να πλένεται με προσοχή.

Συγκέντρωση προσοχής.

- Στο ντύσιμο
Φοράει ρούχα με τη σωστή σειρά: π.χ.
Εσώρουχα
Παντελόνι
Πουκάμισο
Κάλτσες
Παπούτσια
Μπουφάν
- Φοράει κατάλληλα ρούχα και παπούτσια:
π.χ.
Μπουφάν όταν κάνει κρύο
Φόρμα για να κινείται άνετα στη γυμναστική
Αθλητικά παπούτσια για τη γυμναστική
- Στο πλύσιμο
Λούζει το κεφάλι του:
Χρησιμοποιεί σαμπουάν / σαπούνι
Ξεπλένει τα μαλλιά με άφθονο νερό
Τα σκουπίζει προσεκτικά
Στεγνώνει το κεφάλι
- Πλένει το σώμα του:
Σαπουνίζει όλο του το σώμα
Ξεπλένεται με άφθονο νερό
Σκουπίζεται
Φοράει καθαρά εσώρουχα
Κόβει τα νύχια
Καθαρίζει τα αυτιά
- Στο χτένισμα:
Χρησιμοποιεί σωστά το χτένι
Ξεμπερδεύει τα μαλλιά
Χτενίζει τα μαλλιά μπροστά στον καθρέφτη.

3.5. ΕΝΟΤΗΤΑ 5η: Λογικομαθηματική σκέψη

Το παιδί είναι ικανό:

3.5.1. Να ταξινομεί αντικείμενα-παιχνίδια.

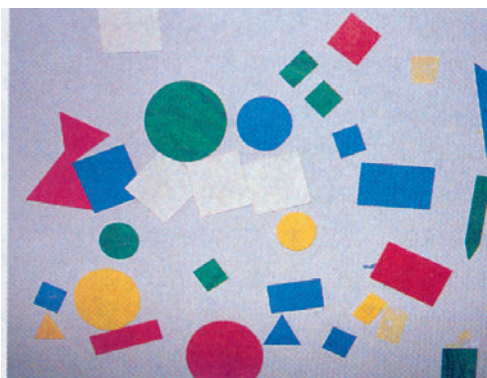

Ταξινόμηση αντικειμένων – παιχνιδιών

- Με κριτήριο το χρώμα
Κόκκινο: (φορτηγό, τρένο, αυτοκινητάκι, μπάλα, κούκλα)
Πράσινο: (φορτηγό, τρένο, αυτοκινητάκι, μπάλα, κούκλα)
Κόκκινο: (φορτηγό, τρένο, αυτοκινητάκι, μπάλα, κούκλα)
Μπλε: (φορτηγό, τρένο, αυτοκινητάκι, μπάλα, κούκλα)
- Με κριτήριο το είδος:
Φορτηγό: (κόκκινο, πράσινο, κίτρινο, μπλε)
Τρένο: (κόκκινο, πράσινο, κίτρινο, μπλε)
Αυτοκινητάκι: (κόκκινο, πράσινο, κίτρινο, μπλε)
Μπάλα: (κόκκινη, πράσινη, κίτρινη, μπλε)
Κούκλα: (κόκκινη, πράσινη, κίτρινη, μπλε)
- Με κριτήριο το μέγεθος
Μεγάλο: (φορτηγό, τρένο, αυτοκινητάκι, μπάλα, κούκλα)
Μικρό: (φορτηγό, τρένο, αυτοκινητάκι, μπάλα, κούκλα)
- Με κριτήριο το μέγεθος και το είδος:
Μικρό-μεγάλο: τρένο
Μικρή-μεγάλη: κούκλα
Μικρή-μεγάλη: βούρτσα
Μικρή-μεγάλη: μπάλα
Μικρό-μεγάλο: σπίτι
- Με κριτήριο το μέγεθος και το χρώμα
Μικρή-μεγάλη: κόκκινη μπάλα
Μικρή-μεγάλη: κίτρινη μπάλα
Μικρή-μεγάλη: πράσινη μπάλα
Μικρή-μεγάλη: μπλε μπάλα
- Με κριτήρια το χρώμα και το είδος:
Κόκκινη: μπάλα

Πράσινη: κούκλα
 Κίτρινη: βούρτσα
 Μπλε: φορητό

3.5.2. Να ταξινομεί γεωμετρικά σχήματα.

Ταξινόμηση γεωμετρικών σχημάτων

- Με κριτήριο το σχήμα
 - Κύκλος
 - Τρίγωνο
 - Τετράγωνο
 - Ορθογώνιο
- Με κριτήριο το χρώμα:
 - Κόκκινα: (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο)
 - Πράσινα: (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο)
 - Κίτρινα: (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο)
 - Μπλε: (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο)
- Με κριτήριο το μέγεθος:
 - Μεγάλο: (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο)
 - Μικρό: (κύκλος, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο)

3.5.3. Να διατάσσει αντικείμενα.

Διάταξη αντικειμένων:

- Ανιούσα με κριτήριο το μέγεθος
 - Πολύ μικρό αρκουδάκι
 - Μικρό αρκουδάκι
 - Μεγάλο αρκουδάκι
 - Πολύ μεγάλο αρκουδάκι
- Ανιούσα με κριτήρια: α) το μέγεθος, β) το χρώμα
 - Πολύ μικρό μπλε αρκουδάκι
 - Μικρό κίτρινο αρκουδάκι
 - Μεσαίο κόκκινο αρκουδάκι
 - Μεγάλο πράσινο αρκουδάκι
 - Πολύ μεγάλο καφέ αρκουδάκι

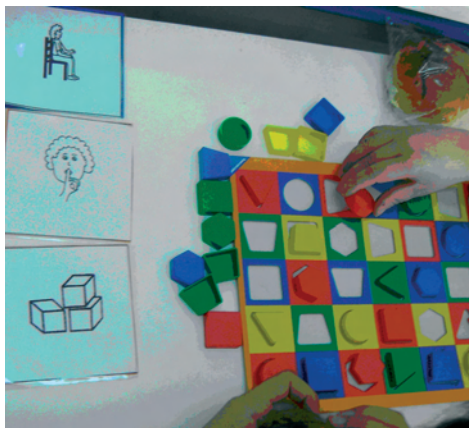
150 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

- Κατιούσα με κριτήριο το μέγεθος.
Πολύ μεγάλη κούκλα
Μεγάλη κούκλα
Μεσαία κούκλα
Μικρή κούκλα
Πολύ μικρή κούκλα
- Ανιούσα με κριτήριο το ύψος
Πολύ κοντή μπαμπούσκα, π.χ. η κόρη
Κοντή μπαμπούσκα, π.χ. ο γιος
Ψηλή μπαμπούσκα, π.χ. η μητέρα
Πολύ ψηλή μπαμπούσκα, π.χ. ο πατέρας
- Διάταξη υγρών
Ανιούσα με κριτήριο το ύψος της στάθμης
Πολύ λίγη πορτοκαλάδα στο ποτήρι.
Στη μέση του ποτηριού πορτοκαλάδα.
Γεμάτο το ποτήρι με πορτοκαλάδα.
- Κατιούσα με κριτήριο το ύψος της στάθμης
Γεμάτο ποτήρι με πορτοκαλάδα.
Στη μέση του ποτηριού πορτοκαλάδα.
Πολύ λίγη πορτοκαλάδα στο ποτήρι.

3.5.4. Να διατάσσει γεωμετρικά σχήματα.

- Διάταξη γεωμετρικών σχημάτων*
- Ανιούσα με κριτήριο το μέγεθος
Μικρό-μεσαίο-μεγάλο-πολύ μεγάλο: τρίγωνο
Μικρό-μεσαίο-μεγάλο-πολύ μεγάλο: τετράγωνο
Μικρό-μεσαίο-μεγάλο-πολύ μεγάλο: κύκλο
Μικρό-μεσαίο-μεγάλο-πολύ μεγάλο: ορθογώνιο
 - Ανιούσα με κριτήρια: α) μέγεθος, β) χρώμα
Μικρός κόκκινος κύκλος
Μεσαίος κίτρινος κύκλος
Μεγάλος μπλε κύκλος
Πολύ μεγάλος πράσινος κύκλος
 - Κατιούσα με κριτήρια: α) μέγεθος, β) χρώμα
Πολύ μεγάλο κίτρινο τετράγωνο
Μεγάλο πράσινο τετράγωνο
Μεσαίο μπλε τετράγωνο
Μικρό κόκκινο τετράγωνο

3.5.5. Να διατάσσει νομίσματα.*Διάταξη νομισμάτων*

– Ανιούσα – κέρματα:

δέκα λεπτά
είκοσι λεπτά
πενήντα λεπτά
ένα ευρώ
δύο ευρώ

– Κατιούσα – κέρματα:

δύο ευρώ
ένα ευρώ
πενήντα λεπτά
είκοσι λεπτά
δέκα λεπτά

– Ανιούσα – χαρτονομίσματα:

πέντε ευρώ
δέκα ευρώ
είκοσι ευρώ
πενήντα ευρώ
εκατό ευρώ
διακόσια ευρώ

3.5.6. Να κάνει αντιστοιχίσεις.*Αντιστοιχίσεις με αντικείμενα και παιχνίδια.*

– Αντιστοιχεί ένα προς ένα:

Ένα ανθρωπάκι με ένα κουβαδάκι
Ένα ανθρωπάκι με ένα λουλουδάκι
Ένα ανθρωπάκι με ένα καρεκλάκι
Ένα ανθρωπάκι με ένα σπιτάκι
Ένα ανθρωπάκι με ένα αεροπλάνο
Ένα ανθρωπάκι με μια τηλεόραση

– Αντιστοιχεί ένα προς δύο:

Ένα ανθρωπάκι με ένα κουβαδάκι και ένα λουλούδι
Ένα ανθρωπάκι με ένα καρεκλάκι και ένα σπιτάκι
Ένα ανθρωπάκι με ένα σκυλάκι και μια γατούλα

– Αντιστοιχίσεις χρημάτων και ειδών:

Χρησιμοποιεί τα χρήματα για να αγοράσει είδη:

152 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

π.χ. με το πεννητάρικο ένα κουλούρι

π.χ. με το κατοστάρικο ένα μολύβι.

Χρονικές αντιστοιχίσεις

Αντιστοιχεί

– Γεύματα με συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα

Πρωινό: το πρωί

Μεσημεριανό: το μεσημέρι

Βραδινό: το βράδυ

– Γεύματα με φαγώσιμα είδη

Πρωινό: ένα ποτήρι γάλα

Μεσημεριανό γεύμα: ένα βασικό πιάτο με όσπρια

Βραδινό: ένα πιάτο με σούπα

– Ενέργειες μέσα στο 24ωρο

Ξημέρωμα: ο ήλιος ανατέλλει

Πρωί: τα παιδιά ξυπνούν

Μεσημέρι: τρώνε

Απόγευμα: διαβάζουνε

Βράδυ: βλέπουν τηλεόραση

Νύχτα: κοιμούνται

– Εποχές με τους μήνες

Χειμώνας: Δεκέμβριος, Ιανουάριος, Φεβρουάριος

Άνοιξη: Μάρτιος, Απρίλιος, Μάιος

Καλοκαίρι: Ιούνιος, Ιούλιος, Αύγουστος

Φθινόπωρο: Σεπτέμβριος, Οκτώβριος, Νοέμβριος

– Εποχές με φρούτα

Χειμώνας: μήλα, πορτοκάλια

Άνοιξη: φράουλες, κεράσια

Καλοκαίρι: καρπούζι, πεπόνι

Φθινόπωρο: σταφύλια, σύκα

– Εποχές με λαχανικά

Χειμώνας: λάχανα, καρότα

Άνοιξη: μαρούλια, κρεμμύδια

Καλοκαίρι: ντομάτα, αγγούρι, πιπεριά

– Εποχές με ρούχα

Χειμώνας: παλτό, πάπλωμα

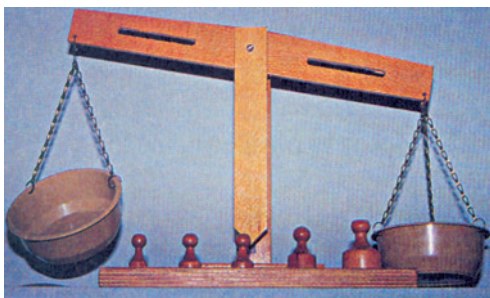
ΛΟΓΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ **153**

Καλοκαίρι: μαγιό, σεντόνι
Φθινόπωρο: αδιάβροχο, μπουφάν, λεπτή κου-
βέρτα

3.5.7. Να κατανοεί τη διατήρηση της μάζας και του βάρους των αντικειμένων.

Διατήρηση:

- Της μάζας στα στερεά
Δύο όμοιες μπάλες πλαστελίνη
Με τη μία μπάλα πλάθει: π.χ. ένα κορδόνι,
ένα σπιτάκι
Κόβει το κορδόνι σε πολλά κομματάκια
Κάνει συγκρίσεις μάζας
- Της μάζας στα υγρά
Δυο ποτήρια με πορτοκαλάδα
Αδειάζει το ένα ποτήρι: π.χ. σε πιο ψηλό /
πλατύ ποτήρι ή σε μια σειρά από ποτήρια
Κάνει συγκρίσεις μάζας
- Του βάρους
Ζυγίζει μια σακούλα με φακές στη ζυγαριά
Ανοίγει τη σακούλα και τις βάζει σε σακου-
λάκια
Κλείνει τα σακουλάκια και τα ζυγίζει
Η ζυγαριά ισορροπεί και η βελόνα δείχνει το
ίδιο
Το βάρος είναι αμετάβλητο

ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΙ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ **155**

6. Η μαμά μοιράζει την τούρτα σε πιατάκια
7. Τα παιδιά τρώνε το γλυκό τους
8. Τα παιδιά πίνουν πορτοκαλάδα με το καλαμάκι
9. Τα παιδιά σκουπίζουν με χαρτοπετσέτες
10. Τα παιδιά παίζουν χαρούμενα

3.6.2. Να λέει με λογική σειρά δραστηριότητες.*Λογική σειρά*

– Ο γεωργός:

1. Οργώνει το χωράφι με το τρακτέρ
 2. Σπέρνει τους σπόρους
 3. Θερμίζει
 4. Αλωνίζει
 5. Ο μύλος αλέθει το σιτάρι
 6. Το σιτάρι γίνεται αλεύρι
- η μαμά:
7. Βάζει το αλεύρι στη λεκάνη
 8. Ρίχνει νερό και μαγιά και το ανακατεύει
 9. Με τα χέρια της ζυμώνει δυνατά
 10. Πλάθει μια φρατζόλα
 11. Την ψήνει στο φούρνο
 12. Τρώμε το ψωμί

3.6.3. Να κατανοεί ημιτελή ζωγραφικά σχέδια.*Ενώνει:*

– Διακεκομμένες γραμμές

- Σε ευθεία
- Σε κύκλο
- Σε σύνθετη εικόνα με ένα αντικείμενο
- Σε σύνθετη εικόνα με δύο αντικείμενα

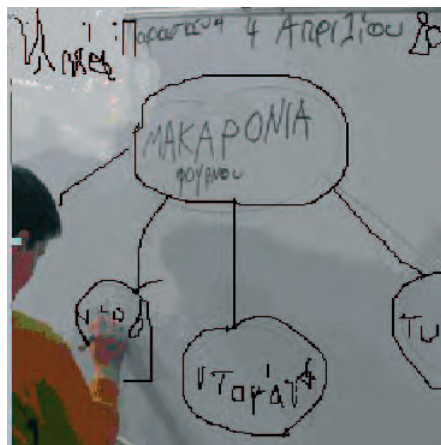
– Τελίτσες

- Από κουκίδα σε κουκίδα
- Από αριθμό σε αριθμό
- Τυχαία, έχοντας το σχέδιο στο νου

156 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ

3.6.4. Να θάσει σε λογική σειρά ήχους με αντίστοιχες δραστηριότητες.

Λογική σειρά ήχων

1. Ανοίγω τη σοκολάτα: ήχος χαρτιού που ξεδιπλώνεται
 2. Δαγκώνω τη σοκολάτα: ήχος κρατίζ... δαγκωνιάς
 3. Ευχαριστιέμαι, χαϊδεύω την κοιλιά: ήχος μμμ... μου αρέσει
- Κασέτα με ήχους
1. Άνοιγμα της πόρτας: ήχος πόρτας
 2. Βάζει τα κλειδιά στο αυτοκίνητο: ήχος κλειδιών
 3. Η μηχανή δεν παίρνει μπροστά: ήχος κλακ
 4. Το αυτοκίνητο ξεκινάει: ήχος ην... ην... ην
 5. Φρενάρισμα: ήχος γκρουν... τρίβονται τα λάστιχα

ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ

3.6.5. Να κάνει λογικούς πίνακες.

3.6.2 Αέσιμε λογική σειρά δραστηριότητες

Δραστηριότητα: Λογική σειρά ενεργειών με την μπανάνα: 1^ο Βήμα, 2^ο Βήμα, 3^ο Βήμα, 4^ο Βήμα.

πλένω την μπανάνα

Νίκος

Ελένη

Νίκος

Σχόλια- Παρατηρήσεις (παιδαγωγικός παρατηρητής):

Τι πήγε καλά; Τι Δεν πήγε; Τι να διαφοροποιήσω;

Λογικοί πίνακες

– Απλής εισόδου:

Με ένα αντικείμενο: π.χ.

Μολύβια

Μπλε

Καφέ

Πράσινο

Με γόμα

Με μύτη

Χοντρά

– Με πολλά αντικείμενα π.χ.

παντελόνι	παπούτσια	κάλτσες	γάντια
βαμβακερά	αθλητικά	κοντές	δερμάτινα
μάλλινο	μπαλέτου	μακριές	μάλλινα

ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΙ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ **157**

– Διπλής εισόδου:

κόκκινο	άσπρο	
		τρίγωνο
		κύκλος

καλοκαίρι	Ιούνιος Ιούλιος Αύγουστος
Άνοιξη	Μάρτιος Απρίλιος Μάιος
Χειμώνας	Δεκέμβριος Ιανουάριος Φεβρουάριος
Φθινόπωρο	Σεπτέμβριος Οκτώβριος Νοέμβριος

158 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) Λ.Ε.Β.Δ - ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ**3.7. ΛΙΣΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ (Λ.Ε.Β.Δ)
ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΝΟΗΤΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ**

Όνομα παιδιού	:	
Ημερ/νία γέν.	:	
Σχολείο	:	
Εξεταστής	:	
Τάξη	:	
Ημερ/νία εξέτ.	:	

Περιοχή III: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ**Μπορεί να****1. Οπτική μνήμη**

3.1.1. Λέει ονόματα προσώπων και αντικειμένων που είδε	☐
3.1.2. Θυμάται το περιεχόμενο μιας κάρτας που είδε	☐
3.1.3. Θυμάται τι δείχνουν οι κάρτες που είδε	☐
3.1.4. Θυμάται τα νομίσματα που είδε	☐
3.1.5. Λέει τα χρώματα που απεικονίζουν οι κάρτες που του δείξαμε	☐

2. Ακουστική μνήμη

3.2.1. Λέει ονόματα που άκουσε	☐
3.2.2. Επαναλαμβάνει λέξεις και αριθμούς που άκουσε	☐
3.2.3. Επαναλαμβάνει τα χρώματα που άκουσε	☐
3.2.4. Επαναλαμβάνει προτάσεις που άκουσε	☐
3.2.5. Λέει και δείχνει διευθύνσεις και διαδρομές όταν του ζητείται	☐
3.2.6. Λέει ομοιότητες και διαφορές σε αυτά που άκουσε	☐
3.2.7. Συνδέει χρονικά γεγονότα που του διηγήθηκαν	☐

3. Λειτουργική μνήμη

3.3.1. Λέει και αναγνωρίζει το όνομά του	☐
3.3.2. Λέει ονόματα προσώπων	☐
3.3.3. Λέει ονόματα αντικειμένων	☐
3.3.4. Ονομάζει όσπρια, ζυμαρικά, σκόνες και υγρά	☐
3.3.5. Λέει τις έννοιες:	
α) Ψηλό – κοντό	☐
β) Μεγάλο – μικρό	☐
γ) Χοντρό – λεπτό	☐
δ) Ψηλά – χαμηλά	☐
ε) Βαρύ – ελαφρύ	☐
3.3.6. Λέει αντικείμενα, ζώα και σκηνές που είδε στην τηλεόραση	☐

4. Συγκέντρωση προσοχής

- 3.4.1. Αντιλαμβάνεται και συγκεντρώνει την προσοχή του σ' αυτό που βλέπει ☐
- 3.4.2. Συγκεντρώνει την προσοχή του, όταν περπατάει ☐
- 3.4.3. Αντιλαμβάνεται και συγκεντρώνει την προσοχή του, όταν παίζει ☐
- 3.4.4. Διατηρεί την προσοχή του για ορισμένο χρόνο ☐
- 3.4.5. Ντύνεται, χτενίζεται και πλένεται με προσοχή ☐

5. Λογικομαθηματική σκέψη

- 3.5.1. Ταξινομεί αντικείμενα-παιχνίδια ☐
- 3.5.2. Ταξινομεί γεωμετρικά σχήματα ☐
- 3.5.3. Διατάσσει αντικείμενα ☐
- 3.5.4. Διατάσσει γεωμετρικά σχήματα ☐
- 3.5.5. Διατάσσει νομίσματα ☐
- 3.5.6. Κάνει αντιστοιχίσεις ☐
- 3.5.7. Κατανοεί τη διατήρηση της μάζας και του βάρους των αντικειμένων ☐

6. Συλλογισμοί

- 3.6.1. Βάζει σε λογική σειρά εικόνες που βλέπει ☐
- 3.6.2. Λέει με λογική σειρά δραστηριότητες ☐
- 3.6.3. Κατανοεί ημιτελή ζωγραφικά σχέδια ☐
- 3.6.4. Βάζει σε λογική σειρά ήχους με αντίστοιχες δραστηριότητες ☐
- 3.6.5. Κάνει λογικούς πίνακες ☐

Παρατηρήσεις / σχόλια:

160 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ**3.8. ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ- ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ**

Όνομα μαθητή	: Ευαγγελία
Ηλικία	: 11 χρονών
Τάξη	: Ε΄
Επίπεδο αναπτυξιακών δεξιοτήτων στην ετοιμότητα του προφορικού λόγου	: 6΄ εξάμηνο στην Α΄ στην Δημοτικού
Επίπεδο στις ακαδημαϊκές δεξιότητες	: γλώσσα (κατανόηση) α΄ εξάμηνο στην Δ΄ στην Δημοτικού
Επίπεδο στα μαθηματικά	: β΄ εξάμηνο στην Α΄ στην Δημοτικού

Σημείωση: Το επίπεδο σημειώνεται με βάση τα στοιχεία που ο εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής έχει καταγράψει από: α) την εμπειρική συστηματική παρατήρηση και β) την άτυπη παιδαγωγική αξιολόγηση (ΛΕΒΔ), στην ετοιμότητα, στη γλώσσα και στα μαθηματικά, συγκριτικά με την απόκλιση ή μη σύμφωνα με το εξάμηνο της τάξης φοίτησης

Χρονοδιάγραμμα διδακτικής παρέμβασης	Διδακτική παρέμβαση	Χώρος εξατομικευμένης διδακτικής υποστήριξης
Χρ. Έναρξης: 28/2/2005 Χρ. Λήξης: 8/5/2005 Διάρκεια: 30 ημέρες.	α) ένας προς ένα και β) ένας προς δυο (μαθητές) στο ειδικό σχολείο.	Στη τάξη του καθημερινά από μία ώρα με εφαρμογή στο διδακτικό στόχο 15΄ λεπτά, κάθε φορά.

Διδακτικός στόχος (βραχυπρόθεσμος στόχος)	Ενότητα (μεσοπρόθεσμος στόχος)	Περιοχή (μακροπρόθεσμος στόχος)	Γενικές Ενότητες ΠΑΠΕΑ
3.4.1. Να αντιλαμβάνεται και να συγκεντρώνει την προσοχή του σε αυτό που βλέπει και ακούει.	4η: Συγκέντρωση προσοχής.	Νοητικές ικανότητες	Βασικές σχολικές δεξιότητες, Κοινωνικές δεξιότητες- Κοινωνική προσαρμογή, Προεπαγγελματική ετοιμότητα

ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ **161**

Υλικά	Δραστηριότητες μαθησιακής ετοιμότητας – Βήματα
1. αγαπημένα αντικείμενα του παιδιού 2. βιβλιοτετράδια ετοιμότητας 3. παπουτσόκουτα 4. πλαστικοποιημένες κάρτες 5. έντυπα A4 6. φωτογραφική μηχανή 7. Ηλεκτρονικός Υπολογιστής 8. εικόνες με ζώα και φυτά 9. ντοκιμαντέρ 10. παραμύθια 11. βίντεο, τηλεόραση, ραδιόφωνο 12. χαρτιά για ζωγραφική, χαρτόνια, μαρκαδόροι, ξυλομπογιές, βέλκτρον	1ο βήμα: Βλέπει διάφορες εικόνες ενός ζώου, π.χ. του ελέφαντα και προσπαθεί να αντιληφθεί τα χαρακτηριστικά του (προβοσκίδα, αυτιά, πόδια κ.λ.π.) 2ο βήμα: Βλέπει εικόνες δυο ζώων, π.χ. ελέφαντα-λιονταριού και προσπαθεί να περιγράψει τις διαφορές τους συγκρίνοντας τα ίδια μέρη του σώματός τους. 3ο βήμα: Βλέπει ένα ντοκιμαντέρ για την αμυγδαλιά. Παρατηρεί και αντιλαμβάνεται τα χαρακτηριστικά του δέντρου, όπως αυτά αλλάζουν στις εποχές του έτους. 4ο βήμα: Κόβει από περιοδικά εικόνες που την ενδιαφέρουν σε χρόνο 10' που τον ορίζουμε από πριν. 5ο βήμα: Τοποθετεί τις εικόνες σε μεγάλο χαρτόνι και τις συνδέει έτσι ώστε να βγαίνει μια ιστορία. Διηγείται την ιστορία, τη μαγνητοφωνεί κι ύστερα την ακούει. 6ο βήμα: Ακούει ένα παραμύθι και ύστερα ζωγραφίζει την εικόνα που την εντυπωσίασε περισσότερο. 7ο βήμα: Ακούει και αντιλαμβάνεται τη διαφορά ανάμεσα σε ένα παραμύθι και τις ειδήσεις που ακούει στην τηλεόραση ή στο ραδιόφωνο. 8ο βήμα: Παίζει με τον ηλεκτρικό υπολογιστή και το λογισμικό για την Μέτρια και Ελαφρά Νοητική Καθυστέρηση, στην ενότητα με τα γράμματα.

Συμπεριφορά μαθήτριας	Αμοιβή	Αξιολόγηση – καταγραφές	Κριτήρια επιτυχίας
Να αντιλαμβάνεται και να συγκεντρώνει την προσοχή του σε αυτό που βλέπει και ακούει.	Λέει τέσσερις από τις επτά δραστηριότητες.	1. έντυπο καθημερινής καταγραφής 2. έντυπο συνεργασίας με το γονέα 3. έντυπο διδακτικής αλληλεπίδρασης	Ζωγραφίζει ό,τι θέλει τα τελευταία 10' κάθε παρέμβασης.

162 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ) ΕΑΕ**3.10. Διδακτικά υλικά που ενδεικτικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν**

Βιβλιοτετράδιο «Νοητικές ικανότητες», Ο.Ε.Β.Δ.

Οπτικό υλικό (κάρτες) νοητικών ικανοτήτων 1-375, Ο.Ε.Β.Δ.

Ηχητικό υλικό (cd) ψυχοκινητικότητας (περιλαμβάνονται δραστηριότητες και για τις νοητικές ικανότητες), Ο.Ε.Β.Δ.

Κάρτες με οικογενειακές φωτογραφίες, εκφράσεις προσώπου, ονόματα συμμαθητών, αντικείμενα που χρησιμοποιεί, χρώματα, αριθμούς, διευθύνσεις κατοικίας, νομίσματα, σχολικά αντικείμενα

Εικονογραφημένα βιβλία, κασέτες με παραμύθια, εφημερίδες, περιοδικά, βιντεοταινίες με ντοκιμαντέρ ζώων, φυτών, πολιτισμών, υγιεινής

Κάρτες με τις έννοιες ψηλά-χαμηλά, ψηλό-κοντό, βαρύ-ελαφρύ, μεγάλο-μικρό

Κάρτες με γεωμετρικά σχήματα

Μαγνητικός πίνακας, καβαλέτο, μπογιές

Παιχνίδια με κουζινικά σκεύη και εργαλεία, αυτοκινητόδρομος με οχήματα που κινούνται σ' αυτόν, κούκλες, πολύχρωμες πλαστικές μπαλίτσες, πλαστικά χρήματα και νομίσματα, πλαστικά ανθρωπάκια σε διαφορετικά ύψη, αυτοκόλλητα

Γεωμετρικά σχήματα και χρώματα ταξινομημένα και τοποθετημένα στη σωστή τους θέση

Κάρτες με φρούτα, λαχανικά, ρούχα κάθε εποχής

Βιωματικές φωτογραφίες από την οικογενειακή ή σχολική ζωή που μπαίνουν σε λογική σειρά

Λογικοί πίνακες απλής εισόδου με ένα αντικείμενο ή πολλά αντικείμενα, λογικοί πίνακες διπλής εισόδου

Οπτικοακουστικά μέσα (μαγνητόφωνο, ραδιόφωνο, τηλεόραση, μικρόφωνο, cds, φωτογραφική μηχανή, Ηλεκτρονικός Υπολογιστής)

Πλαστικοποιητής, αυτοκόλλητο βέλκτρον, παπουτσόκουτα

Λογισμικό: «ΑΥΤΙΣΜΟΣ – ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ - ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ: Αξιολόγηση, ενίσχυση της ικανότητας για αναγνώριση των συναισθημάτων και διαπίστωση των νοητικών καταστάσεων των άλλων» Εκδότης: MLS – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ.

Λογισμικό: «AKTINES» V4.0-5" Προμηθευτής: INTE*LEARN INFORMATION TECHNOLOGY - MULTIMEDIA ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ.

Λογισμικό: «ΕΚΤΟ ! ΝΟΥΣ : LEAPS AND BOUND SWITCH" της SIEMERC, GRANADA LEARNING Ltd (2005). Προμηθευτής: INTRACOM.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ 163

Λογισμικό: «Μέτρια και Ελαφριά Νοητική Καθυστέρηση». Προμηθευτής: ΩMEGA TECHNOLOGY.

Λογισμικό: «Βαριά Νοητική Καθυστέρηση». Το σχολείο και το σπίτι μου. (2006). Εκδ. Καστανιώτη.

Λογισμικό: Ο Ξεφτέρης και οι 12 θεοί- Ιστορία Γ' Δημοτικού. Εκδότης SIEM. Αθήνα.

Λογισμικό: Ο Ξεφτέρης και η γραμματική. (2006). Γλώσσα Α' και Β' τάξη Δημοτικού Εκδότης SIEM. Αθήνα..

Λογισμικό: Ο Ξεφτέρης και ο θησαυρός του Κοκκυνομούτη. (2006). Γλώσσα Α' Δημοτικού. Εκδότης SIEM. Αθήνα.

Λογισμικό: Ο Ξεφτέρης ταξιδεύει στην Αρχαία Αθήνα. (2006). Ιστορία Δ' Δημοτικού. Εκδότης SIEM. Αθήνα.

Λογισμικό: Η Σπίθα και ο Κεραυνός και η αποκάλυψη της αλήθειας. (2006). Γλώσσα Ε' Δημοτικού. Εκδότης SIEM. Αθήνα.

Λογισμικό: Η Σπίθα και ο Κεραυνός. (2006). Γλώσσα Γ'-Δ' Δημοτικού. Εκδότης SIEM. Αθήνα.

Λογισμικό: Ταξίδι στη χώρα των Γραμμάτων. (2006). Γλώσσα Α Δημοτικού. Εκδότης SIEM. Αθήνα.

164 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Δραστηριότητες Μαθησιακής Ετοιμότητας

Νοητικές Ικανότητες

3.9. Παιχνίδια με κάρτες: παρέμβαση

Το βιβλιοτετράδιο του μαθητή συνοδεύεται από:

Ενότητες	Οπτικό υλικό: κάρτες - φωτογραφίες.	Ηχητικό υλικό: φυσικοί βιωματικοί και μουσικοί ήχοι.	
1η. «Θυμάμαι ό,τι βλέπω» οπτική μνήμη	1-56=56		Το ηχητικό υλικό παρατίθεται χωρίς αλλαγές από την Α' έκδοση. Ο εκπαιδευτικός ΕΑΕ μπορεί να τροποποιήσει εξατομικεύοντας τους φυσικούς και βιωματικούς ήχους.
2η, «Θυμάμαι ό,τι ακούω» - ακουστική μνήμη.	57-108=52	72	
3η. «Θυμάμαι ό,τι βλέπω, ακούω και φτιάχνω» Λειτουργική – εργαζόμενη μνήμη.	109-175=67		
4η. «Προσέχω και καταλαβαίνω»- Συγκέντρωση προσοχής.	176-243=68		
5η . «Σκέφτομαι και ταξινομώ»- Λογικομαθηματική σκέψη	244-303=60		
6η. «Βάζω σε λογική σειρά κάρτες»-Συλλογισμοί	304-375=72	52	
ΣΥΝΟΛΟ	375	124	

**Κάρτες και ήχοι: υλικό υποστήριξης στο βιβλιοτετράδιο
των Νοητικών Ικανοτήτων (3ο τεύχος)**

Ενότητα 1η «Θυμάμαι ό,τι βλέπω»

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις				
	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η
3.1.1. Διδ. Στόχος: Να λέει ονόματα προσώπων και αντικειμένων που είδε.					
<i>Δραστηριότητα: Θυμάται και λέει ονόματα αντικειμένων που χρησιμοποιεί.</i>					
1. Εργαστήριο κατασκευής πήλινων γλαστρών					
2. Θερμοκήπιο ανθοκομικής					
3. Ξύστρα					
4. Ψαλίδι					
3.1.2. Διδ. Στόχος: Να θυμάται το περιεχόμενο μιας κάρτας.					
<i>Δραστηριότητα: Θυμάται και λέει το περιεχόμενο κάρτας με ένα αντικείμενο.</i>					
5. Μαρκαδόρος					
6. Γυαλιά οράσεως					
7. Φανελάκι					
8. Κόλλα					
<i>Δραστηριότητα: Θυμάται και λέει το περιεχόμενο κάρτας με τρία αντικείμενα.</i>					
9. κουταλάκια					
10. πιρούνια					
11. μαχαίρια					
12. πιάτα					
3.1.3. Διδ. Στόχος: Να θυμάται τι δείχνουν οι κάρτες που είδε.					
<i>Δραστηριότητα: Λέει τα επαγγέλματα που του δείξαμε σε κάρτες.</i>					
13. Δάσκαλος					
14. Μουσικός					

166 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

15. Ψαράς					
16. Τροχονόμος					
<i>Δραστηριότητα: Περιγράφει σκηνές από φωτογραφίες που του δείξαμε.</i>					
17. Η νύφη.					
18. Το αγοράκι πάνω στους ώμους του μπαμπά.					
19. Το μωρό γελάει.					
20. Τα παιδιά παίζουν με την άμμο στη θάλασσα.					
<i>Δραστηριότητα: Περιγράφει την έκφραση του προσώπου που του δείξαμε.</i>					
21. Χαμογελαστό					
22. Λυπημένο					
23. Σοβαρό					
24. Κοροϊδευτικό					
3.1.4. Διδ. Στόχος: Να θυμάται τα νομίσματα που είδε.					
<i>Δραστηριότητα: Λέει τα κέρματα που του δείξαμε.</i>					
25. Κέρματα των δέκα λεπτών σε δύο όψεις					
26. Κέρματα των είκοσι λεπτών σε δύο όψεις					
27. Κέρματα των πενήντα λεπτών σε δύο όψεις					
28. Κέρματα του ενός ευρώ σε δύο όψεις					
<i>Δραστηριότητα: Δείχνει και περιγράφει τρία νομίσματα.</i>					
29. Δείχνει και περιγράφει τρία νομίσματα: 5, 5, 10 λεπτά.					
30. Δείχνει και περιγράφει τρία νομίσματα: 10,10,20 λεπτά.					
31. Δείχνει και περιγράφει τρία νομίσματα: 50,50, λεπτά, 1 ευρώ.					
32. Δείχνει και περιγράφει τρία νομίσματα: 1,1,2 ευρώ.					
<i>Δραστηριότητα: Λέει τα ευρω-χαρτονομίσματα που του δείξαμε.</i>					
33. Χαρτονομίσματα των πέντε ευρώ σε δύο όψεις					
34. Χαρτονομίσματα των δέκα ευρώ σε δύο όψεις					

ΘΥΜΑΜΑΙ ΟΤΙ ΒΛΕΠΩ: ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΡΤΕΣ **167**

35. Χαρτονομίσματα των είκοσι ευρώ σε δύο όψεις					
36. Χαρτονομίσματα των πενήντα ευρώ σε δύο όψεις					
Δραστηριότητα: Δείχνει και περιγράφει τα ευρώ -χαρτονομίσματα που του δείξαμε.					
37. Χαρτονομίσματα των εκατό ευρώ σε δύο όψεις					
38. Χαρτονομίσματα των διακοσίων ευρώ σε δύο όψεις					
39. Δύο χαρτονομίσματα των εκατό ευρώ και ένα χαρτονόμισμα των είκοσι ευρώ.					
40. Τέσσερα χαρτονομίσματα των πενήντα ευρώ και ένα χαρτονόμισμα των είκοσι ευρώ.					
3.1.5. Διδ. Στόχος: Να λέει τα χρώματα που απεικονίζουν οι κάρτες που του δείξαμε.					
Δραστηριότητα: Λέει τα χρώματα α) με τυχαία σειρά, β) με τη σειρά που τα δείξαμε.					
41. Πράσινο					
42. Κίτρινο					
43. Κόκκινο					
44. Μπλε					
Δραστηριότητα: Παίζει με τα χρώματα α) με τυχαία σειρά, β) με τη σειρά.					
45. Λέει τα χρώματα α) με τυχαία σειρά, β) με ορισμένη σειρά					
46. Λέει τα χρώματα α) με τυχαία σειρά, β) με ορισμένη σειρά					
47. Λέει τα χρώματα α) με τυχαία σειρά, β) με ορισμένη σειρά "Το σπίτι των χρωμάτων"					
48. Λέει τα χρώματα α) με τυχαία σειρά, β) με ορισμένη σειρά					
Δραστηριότητα: Βρίσκει και λέει τα χρώματα α) με τυχαία σειρά, β) με τη σειρά που τα δείξαμε.					
49. Μαύρο					
50. Άσπρο					
51. Μαύρο - άσπρο					
52. Άσπρο -μαύρο					

168 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

<i>Δραστηριότητα: Λέει και δείχνει αντικείμενα με το ίδιο χρώμα, α) με τυχαία σειρά, β) με τη σειρά που τα δείξαμε.</i>					
53. Κόκκινος κύβος					
54. Κόκκινη ντομάτα					
55. Κόκκινο γαρίφαλο					
56. Κόκκινο λουλούδι					

Ενότητα 2η «Θυμάμαι ό,τι ακούω»- ακουστική μνήμη

Ο δάσκαλος σημειώνει με «ν» τις επιτυχίες του παιδιού.

	Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις				
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η
3.2.1. Διδ. Στόχος: Να λέει ονόματα που άκουσε.					
<i>Δραστηριότητα: Θυμάται και λέει ό,τι ακούει. (Ονόματα).</i>					
57. Το όνομα μου είναι Ελένη.					
58. Τη γιαγιά μου τη λένε Μαρία.					
59. Τον παππού μου τον λένε Τάσο.					
60. Την αδερφή μου τη λένε Σοφία.					
<i>Δραστηριότητα: Θυμάται και λέει ό,τι ακούει. (Ονόματα συμμαθητών).</i>					
61. Κάνω κολλάζ με τη Νίκη					
62. Κάνω τραμπάλα με το Νίκο.					
63. Παίζω με το Γιάννη.					
64. Απέναντί μου κάθεται η Κατερίνα.					
<i>Δραστηριότητα: Θυμάται και λέει ό,τι ακούει. (Ονόματα πόλεων).</i>					
65. Το Ηράκλειο βρίσκεται στο νησί της Κρήτης.					
66. Σέρρες, Κατερίνη, Χαλκίδα, Πύργος, Χανιά, Χίος.					
67. Η Αθήνα έχει ήλιο.					
68. Η Τρίπολη έχει ήλιο με σύννεφα.					
3.2.2. Διδ. Στόχος: Να επαναλαμβάνει λέξεις και αριθμούς που άκουσε.					

ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΜΝΗΜΗ: ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΡΤΕΣ **169**

Δραστηριότητα: Επανάληψη λέξεων που ακούει Α) με τυχαία σειρά, β) με τη σειρά που τις ακούει.					
69. Λουλούδι					
70. Ποτήρι					
71. Τσάντα					
72. Τηλέφωνο					
Δραστηριότητα: Επανάληψη αριθμών που ακούει. Αριθμός τηλεφώνου α) όπως τον άκουσε, β) με μνημοτεχνικό τρόπο.					
73. 2 10 60. 14. 245					
74. 2 10 6. 01. 42. 45					
75. 2 10 60. 142. 45					
78. 2 10 601. 4. 245					
3.2.3. Διδ. Στόχος: Να επαναλαμβάνει τα χρώματα που άκουσε.					
Δραστηριότητα: Λέει τα χρώματα που άκουσε α) με τυχαία σειρά, β) με τη σειρά που τα άκουσε, γ) υποβοηθείται να πει τα χρώματα που έχει ξεχάσει.					
77. Κόκκινο					
78. Κίτρινο					
79. Πράσινο					
80. Μπλε					
3.2.4. Διδ. Στόχος: Να επαναλαμβάνει προτάσεις που άκουσε.					
Δραστηριότητα: Επανάληψη προτάσεων που άκουσε - με τρεις λέξεις α) με τυχαία σειρά, β) με ορισμένη σειρά.					
81. Χθες ήταν Δευτέρα.					
82. Τώρα είναι Δεκέμβριος.					
83. Σήμερα είναι Τρίτη.					
84. Σήμερα είναι Τρίτη 17 Δεκεμβρίου.					
Δραστηριότητα: Επανάληψη προτάσεων που άκουσε. Λέει τον καιρό που άκουσε στο μετεωρολογικό δελτίο α) με τυχαία σειρά, β) με ορισμένη σειρά.					
85. Στη Βόρεια Ελλάδα ο καιρός θα είναι βροχερός.					

170 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

86. Στη Νότια Ελλάδα ο καιρός θα είναι καλός.					
87. Στην Κύπρο θα έχει λιακάδα.					
88. Στη Βόρεια Ευρώπη θα έχει συννεφιά.					
3.2.5. Διδ. Στόχος: Να λέει και να δείχνει διαδρομές όταν του ζητείται.					
<i>Δραστηριότητα: Λέει και δείχνει διευθύνσεις.</i>					
89. Λέει την διεύθυνση του σπιτιού του.					
90. Πηγαίνω στο 1ον Δημοτικό Σχολείο Αμφίσσης.					
91. Λέει και δείχνει διαδρομές στο χάρτη.					
92. Λέει και δείχνει διαδρομές στο χάρτη.					
<i>Δραστηριότητα: Κατανοεί, λέει και ακολουθεί διαδρομές</i>					
93. Περπατούν κατά μήκος του χωματόδρομου.					
94. Κατανοούν οδηγίες και διαδρομές.					
95. Κατανοεί τα εμπόδια, ψάχνει και βρίσκει διαδρομές στο θερμοκήπιο.					
96. Κατανοούν και ακολουθούν ορισμένη διαδρομή στο θερμοκήπιο.					
3.2.6. Διδ. Στόχος: Να λέει ομοιότητες και διαφορές σε αυτά που άκουσε.					
<i>Δραστηριότητα: Διακρίνει τα ελληνικά από τα ξένα τραγούδια.</i>					
97. Ο Νταλάρας τραγουδά ελληνικά τραγούδια.					
98. Η Μαρίζα Κωχ τραγουδά νησιώτικα.					
99. Η χορωδία του σχολείου μας τραγουδά χριστουγεννιάτικα.					
100. Ο Σαββόπουλος τραγουδά και παίζει τύμπανο					
3.2.7. Διδ. Στόχος: Να συνδέει χρονικά γεγονότα που του διηγήθηκαν.					
<i>Δραστηριότητα: Βάζει τα γεγονότα σε σωστή χρονική διαδοχή. (Αφήγηση: Παραμύθι «Ο Κοντορεβιθούλης»)</i>					
101. Στο δάσος “μια φορά και έναν καιρό”, ο Κοντορεβιθούλης.....					
102. Ο Κοντορεβιθούλης έριχνε φακές για να βρει το δρόμο της επιστροφής για το σπίτι....					

ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ **171**

103. Το περιστέρι ακολουθεί τον Κοντορεβουθούλη και τρώει τις φακές.					
104. Ο γίγαντας κυνηγά τον Κοντορεβουθούλη					
<i>Δραστηριότητα: Βάζει τα γεγονότα σε σωστή χρονική διαδοχή. (Αφήγηση: Παραμύθι «Ο Κοντορεβιθούλης»)</i>					
105. Οι γονείς του στο σπίτι αναζητούσαν τον Κοντορεβουθούλη.					
106. Ο Κοντορεβουθούλης με τα αδέρφια του πήρε τη μαγική μπότα του γίγαντα.					
107. Ο Γίγαντας φόρεσε τον κόκκινο κουβά στο κεφάλι.					
108. Ο Κοντορεβιθούλης γύρισε στο σπίτι και στο δάσος άρχισε να πέφτει η νύχτα....					

Ενότητα 3η: «Θυμάμαι ό,τι βλέπω, ακούω και φτιάχνω» - Λειτουργική μνήμη.

Ο δάσκαλος σημειώνει με «ν» τις επιτυχίες του παιδιού.

	Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις				
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η
3.3.1. Διδ. Στόχος: Να λέει και να αναγνωρίζει το όνομά του.					
<i>Δραστηριότητα: Πολυαισθητηριακή αναγνώριση του ονόματός του. Απαντά όταν τον καλούν με το όνομά του.</i>					
109. Κώστας					
110. Μυρτώ					
111. Ελίνα					
112. Εβελίνα					
<i>Δραστηριότητα: Πολυαισθητηριακή αναγνώριση του ονόματός του.</i>					
113. Κάνει διαδρομές με το δάκτυλο πάνω στα περιγράμματα των γραμμάτων του ονόματός του.					
114. Ζωγραφίζει το εσωτερικό των περιγραμμάτων στα γράμματα του ονόματός του.					
115. Κάνει με πλαστελίνη το όνομά του.					
116. Δείχνει το όνομα στον πίνακα.					

172 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

3.3.2. Διδ. Στόχος: Να λέει ονόματα προσώπων.					
<i>Δραστηριότητα: Ονομάζει πρόσωπα σε άλμπουμ φωτογραφιών.</i>					
117. Ο παππούς μου.					
118. Η γιαγιά μου στο χωριό.					
119. Οι φίλοι μου και εγώ στο σχολείο.					
120. Ο φίλος μου και εγώ στον κήπο του σχολείου.					
3.3.3. Διδ. Στόχος: Να λέει ονόματα αντικειμένων.					
<i>Δραστηριότητα: Ονομάζει αντικείμενα κουζίνας που χρησιμοποιεί.</i>					
121. Κουταλάκι					
122. Πιρούνι					
123. Μαχαίρι					
124. Πιάτο					
<i>Δραστηριότητα: Ονομάζει αντικείμενα κουζίνας που χρησιμοποιεί.</i>					
125. Φλυτζάνι					
126. Μπρίκι.					
127. Τρίφτης.					
128. Σουρωτήρι.					
<i>Δραστηριότητα: Ονομάζει αντικείμενα κουζίνας που χρησιμοποιεί.</i>					
129. Μπόλ παγωτού.					
130. Πιάτο.					
131. Ποτήρι γυάλινο.					
132. Κούπα για το γάλα.					
<i>Δραστηριότητα: Ονομάζει σχολικά αντικείμενα που χρησιμοποιεί.</i>					
133. Ξύστρα					
134. Μαρκadόροι					
135. Σελοτέιπ					
136. Το βιβλίο της γλώσσας "Τα απίθανα μολύβια"					
3.3.4. Διδ. Στόχος: Να ονομάζει όσπρια, ζυμαρικά, σκόνες και υγρά.					

ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ 173

Δραστηριότητα: Ονομάζει όσπρια, ζυμαρικά, σκόνες και υγρά.					
137. Φασόλια					
138. Αλάτι					
139. Ξύδι					
140. Μακαρόνια					
3.3.5. Διδ. Στόχος: Να ξέρει τις έννοιες: α)ψηλό - κοντό, β)μεγάλο - μικρό.					
Δραστηριότητα: Κατανοεί και λέει αντίθετες έννοιες.					
141. Ψηλό - κοντό αγόρι					
142. Ψηλή- κοντή σειρά "ο ένας πίσω από τον άλλο"					
143. Μεγάλο - μικρό πιάτο					
144. Μεγάλο - μικρό κουτάλι					
3.3.5. Διδ. Στόχος: Να ξέρει τις έννοιες: ψηλά - χαμηλά.					
Δραστηριότητα: Κατανοεί και λέει τις έννοιες ψηλά - χαμηλά.					
145. Το πόμολο της εξώπορτας είναι χαμηλά.					
146. Η κλειδαριά της εξώπορτας είναι ψηλά.					
147. Το κορίτσι γράφει ψηλά στον πίνακα.					
148. Το αγόρι γράφει χαμηλά στον πίνακα.					
3.3.5. Διδ. Στόχος: Να ξέρει τις έννοιες: βαρύ-ελαφρύ.					
Δραστηριότητα: Κατανοεί και λέει τις έννοιες: βαρύ-ελαφρύ.					
149. Εγώ σηκώνω βαριά αντικείμενα.					
150. Εγώ σηκώνω ελαφριά αντικείμενα.					
151. Το μπουκάλι με την πορτοκαλάδα είναι βαρύ. Το μπαλόνι είναι ελαφρύ.					
152. Η γλάστρα είναι βαριά. Το άδειο καλάθι είναι ελαφρύ.					
3.3.5. Διδ. Στόχος: Να ξέρει τις έννοιες: χοντρός – λεπτός.					
Δραστηριότητα: Κατανοεί και λέει τις έννοιες: χοντρός – λεπτός.					
153. Οι μαρκαδόροι: (χοντρός - λεπτός).					

174 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

154. Τα φασόλια: (χοντρά- ψιλά).					
155. Κορμοί των δέντρων : (χοντρός- λεπτός)					
156. Ο ξυλοκόπος κόβει με το πριόνι: (χοντρό- λεπτό)					
3.3.6. Διδ. Στόχος: Να λέει αντικείμενα και σκηνές, που είδε στην τηλεόραση.					
<i>Δραστηριότητα: Λέει αντικείμενα και σκηνές από ντοκιμαντέρ που απομνημόνευσε από την τηλεόραση.</i>					
157. Το παλιό καράβι					
158. Η μαρμάρινη βρύση					
159. Το καράβι του Οδυσσέα					
160. Ο φάρος και το πειρατικό καράβι.					
<i>Δραστηριότητα: Λέει αντικείμενα και σκηνές από ντοκιμαντέρ που απομνημόνευσε από την τηλεόραση.</i>					
161. Ο δρόμος στην παλιά πόλη.					
162. Η καρότσα στο δρόμο.					
163. Η βενετσιάνικη ξύλινη μεγάλη πόρτα.					
164. Η ακέφαλη γυναίκα στο μουσείο.					
<i>Δραστηριότητα: Λέει αντικείμενα και σκηνές από ντοκιμαντέρ που απομνημόνευσε από την τηλεόραση.</i>					
165. Η προστασία της χελώνας.					
166. Οι χελώνες ΚΑΡΕΤΑ- ΚΑΡΕΤΑ στην άμμο.					
167. Τα σαλιγκάρια μετά τη βροχή κάνουν περπάτο.					
168. Τα σαλιγκάρια μετά τη βροχή σκαρφαλώνουν στον στήλο.					
<i>Δραστηριότητα: Λέει αντικείμενα και σκηνές από ντοκιμαντέρ που απομνημόνευσε από την τηλεόραση.</i>					
169. Ντριν το τηλέφωνο “χτυπά” δυνατά.					
170. “Έλα να παίξουμε”					
171. Το ψυγείο διατηρεί τα τρόφιμα δροσερά και υγιεινά.					
172. Η τσάντα μου με πηγαίνει μακριά, όταν είναι ελαφριά					

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΠΡΟΣΟΧΗΣ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ 175

Δραστηριότητα: Λεει αντικείμενα και σκηνές από ντοκιμαντέρ που απομνημόνευσε από την τηλεόραση.					
173.Υλικά :Συνταγή "μακαρόνια φούρνου"					
174.Μακαρόνια και αλάτι.					
175.Τομάτες.					

Ενότητα 4η: «Προσέχω και καταλαβαίνω»- Συγκέντρωση προσοχής

Ο δάσκαλος σημειώνει με «ν» τις επιτυχίες του παιδιού.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις				
	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η
3.4.1. Διδ. Στόχος: Να αντιλαμβάνεται και να συγκεντρώνει την προσοχή του σε αυτό που βλέπει.					
Δραστηριότητα: Προσέχει και αντιλαμβάνεται τα χαρακτηριστικά του προσώπου που βλέπει.					
176. Το χρώμα των μαλλιών					
177. Το μήκος των μαλλιών					
178. Το χρώμα των ματιών					
179. Την κίνηση των χειλιών					
Δραστηριότητα: Προσέχει και αντιλαμβάνεται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα αντικειμένων που βλέπει.					
180. Κόκκινα λουλούδια.					
181. Άσπρο- κόκκινα λουλούδια.					
182. Η μαντζουράνα μυρίζει ωραία.					
183. Το λουλούδι με τα οκτώ κόκκινα πέταλα.					
Δραστηριότητα: Προσέχει και κατανοεί την αφήγηση με το παραμύθι.					
184. Ο Τοσοδούλης σκαρφάλωσε πάνω στο κλαδί του δέντρου.					
185. Ο Γίγαντας ξάπλωσε κάτω από το δέντρο και αποκοιμήθηκε.					
186. Όταν ξύπνησε ο Γίγαντας, άρχισε να κυνηγά τον Τοσοδούλη.					

176 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

187. Ο Γίγαντας δεν κατάφερε να πιάσει τον Τοσοδούλη. Θυμωμένος και διψασμένος αναζήτησε μια κούπα νερό για να ξεδιψάσει. Δραστηριότητα: Προσέχει και αντιλαμβάνεται τις διαφορές στη ψαραγορά - με τα ψάρια.					
188. Στη ψαραγορά- σαρδέλες.					
189. Στη ψαραγορά-τσιπούρα.					
190. Στη ψαραγορά – μπαρμπούνια- ροφοί.					
191. Στη ψαραγορά- κεφαλόψαρο.					
Δραστηριότητα: Προσέχει και αντιλαμβάνεται τις διαφορές στην λαϊκή αγορά -με τα φρούτα και λαχανικά.					
192. Στην λαχαναγορά- φράουλες.					
193. Στην λαχαναγορά-μήλα.					
194. Στην λαχαναγορά-τομάτες.					
195. Στην λαχαναγορά-μπανάνες.					
Δραστηριότητα: Προσέχει και αντιλαμβάνεται τις συναλλαγές στην αγορά.					
196. Στη λαϊκή αγορά.					
197. Στη μεταφορά κρεμμυδιών από το καρότσι στη σακούλα.					
198. Στο ζύγισμα των κρεμμυδιών.					
199. Στη συναλλαγή με χρήματα στο ταμείο.					
3.4.2. Συγκεντρώνει την προσοχή του όταν περπατάει.					
Δραστηριότητα: Προσέχει και κατανοεί τις οδηγίες όταν περπατάει στο δρόμο.					
200. Συγκεντρώνεται και προσανατολίζεται στο δρόμο: κατεύθυνση δεξιά.					
201. Προσέχει όταν περνά στη διάβαση πεζών.					
202.Συγκεντρώνεται και προσανατολίζεται στο δρόμο: κατεύθυνση αριστερά.					
203.Προσέχει όταν περπατά.					
3.4.3. Διδ. Στόχος: Να αντιλαμβάνεται και να συγκεντρώνει την προσοχή του, όταν παίζει.					
Δραστηριότητα: Συγκέντρωση προσοχής στα ομαδικά παιχνίδια.					

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΠΡΟΣΟΧΗΣ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ 177

204. Ταιριάζει το ενσφηνωμένο κομμάτι στο παζλ.					
205. Ψάχνει και βρίσκει το κατάλληλο κομμάτι στο παζλ.					
206. Το αγόρι γυρίζει την πλάτη για να μην βλέπει το κορίτσι που κρύβει το χαρτί.					
207. Τοποθετεί τα πούλια στη σωστή θέση σύμφωνα με το χρώμα.					
Δραστηριότητα: Κινείται και συγκεντρώνει την προσοχή του όταν παίζει στην παιδική χαρά.					
208. Στην κούνια.					
209. Στην τσουλήθρα.					
210. Στον πολύζυγο.					
211. Στον σαλίγκαρο.					
3.4.4. Διδ. Στόχος: Να διατηρεί την προσοχή του για ορισμένο χρόνο.					
Δραστηριότητα: Κάθεται και συγκεντρώνει την προσοχή του σε αυτό που κάνει για 5 λεπτά.					
212. Κάθεται στο θρανίο και παρατηρεί μία κάρτα: ένα αγγείο.					
213. Κάθεται στο θρανίο και παρατηρεί μία κάρτα: δύο αγγεία.					
214. Κάθεται στο θρανίο και δείχνει την εργασία του.					
215. Κάθεται στο θρανίο και εργάζεται χωρίς να αφαιρείται.					
Δραστηριότητα: Συγκέντρωση προσοχής για 5-10 λεπτά.					
216. Επιλέγει και τοποθετεί τα αυτοκόλλητα πρόσωπα ηρώων της εικονογραφημένης ιστορίας.					
217. Επιλέγει και τοποθετεί τα αυτοκόλλητα πρόσωπα ηρώων της εικονογραφημένης ιστορίας.					
218. Επιλέγει και ταυτίζει όμοιες κάρτες: Κατηγορίες ζώων.					
219. Προπαίδεια πολλαπλασιασμού.					

178 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Δραστηριότητα: Κάθεται και συγκεντρώνει την προσοχή του σε αυτό που κάνει για 10-15 λεπτά.					
220. Ταύτιση γεωμετρικών σχημάτων σε διαφορετικά χρώματα.					
221. Σύνθεση χρωματικών σειρών.					
222. Επιλογή, σύνθεση εικόνων με κομμάτια ενσφηνώσεων .					
223. Σύνθεση αριθμών με όσπρια.					
Δραστηριότητα: Μετράει το χρόνο που συγκεντρώνει τη προσοχή του (15 λεπτά).					
224. Χρόνος έναρξης της εργασίας.					
225. Χρόνος λήξης της εργασίας.					
226. Οπτικοποίηση και υπολογισμός της διάρκειας της εργασίας: 15 λεπτά					
227. Χρόνος έναρξης/λήξης:διάρκεια εργασίας.					
Δραστηριότητα: Συγκεντρώνει την προσοχή του στο έργο που κάνει για 5-10 λεπτά.					
228. Κάθεται στο θρανίο και συνεργάζεται για 5 λεπτά.					
229.Στο δάπεδο για 10 λεπτά κάνει κατασκευές.					
230.Κάθεται στο θρανίο και συνεργάζεται για 5 λεπτά με τους κύβους σε χρωματικές σειρές.					
231.Κάθεται και παίζει στο δάπεδο για 20 λεπτά χωρίς να αφαιρείται.					
3.4.5. Διδ. Στόχος: Να ντύνεται, να χτενίζεται και να πλένεται με προσοχή.					
Δραστηριότητα: Συγκέντρωση προσοχής και αυτονομία στο μπάνιο.					
232. Σαπουνίζει τα μαλλιά της.					
233. Σαπουνίζει το σώμα της.					
234. Σαπουνίζει το χέρια της.					
235. Ξεπλένεται με το τηλέφωνο του ντους.					
Δραστηριότητα: Συγκέντρωση προσοχής και αυτονομία στη φροντίδα της ατομικής υγιεινής.					
236. Σκουπίζει τα μαλλιά της με την πετσέτα.					

ΛΟΓΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ 179

237. Φοράει το μπουρνούζι της.					
238. Πιάνει το τηλέφωνο του ντους για να ξεπλυθεί.					
239. Χτενίζεται μπροστά στο καθρέφτη.					
Δραστηριότητα: Συγκέντρωση προσοχής και αυτονομία στο ντύσιμο.					
240. Φοράει το μανίκι.					
241. Φοράει το φανελάκι					
242. Φοράει το παντελόνι της φόρμας.					
243. Φοράει την κάλτσα.					

Ενότητα 5η: «Σκέφτομαι και ταξινομώ»- Λογικομαθηματική σκέψη

Ο δάσκαλος σημειώνει με «ν» τις επιτυχίες του παιδιού.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις				
	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η
3.5.1. Διδ. Στόχος: Να ταξινομεί αντικείμενα - παιχνίδια.					
<i>Δραστηριότητα: Ταξινομήσεις αντικειμένων με κριτήριο το χρώμα.</i>					
244. Κόκκινο μήλο					
245. Κόκκινο κεράσι					
246. Κόκκινη μπλούζα					
247. Κόκκινο φόρεμα.					
3.5.2. Διδ. Στόχος: Να ταξινομεί γεωμετρικά σχήματα.					
<i>Δραστηριότητα: Ταξινομήσεις στερεών γεωμετρικών σχημάτων με κριτήρια: α) το σχήμα και β) το κίτρινο χρώμα.</i>					
248. Κύκλος κίτρινος					
249. Ορθογώνιο κίτρινο					
250. Τρίγωνο κίτρινο					
251. Τετράγωνο κίτρινο					
<i>Δραστηριότητα: Ταξινομήσεις στερεών γεωμετρικών σχημάτων με κριτήρια: α) το σχήμα και β) το κόκκινο χρώμα.</i>					
252. Κύκλος κόκκινος					

180 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

253. Ορθογώνιο κόκκινο					
254. Τρίγωνο κόκκινο					
255. Τετράγωνο κόκκινο					
Δραστηριότητα: Ταξινόμηση γεωμετρικών σχημάτων με κριτήρια: α) το σχήμα, β) το χρώμα και γ) το μέγεθος.					
256. Κόκκινος μικρός κύκλος- Μπλε μεγάλος κύκλος					
257. Μπλε μικρό ορθογώνιο - Κόκκινο μεγάλο ορθογώνιο					
258. Μπλε μικρό τρίγωνο - Κόκκινο μεγάλο τρίγωνο					
259. Κόκκινο μικρό τετράγωνο - Μπλε μεγάλο τετράγωνο					
Δραστηριότητα: Ταξινομήσεις αντικειμένων με κριτήρια: α) χρωματική ακολουθία, β) μέγεθος και γ) σχήματα.					
260. Ταξινόμηση με κριτήρια α) χρωματική ακολουθία β) μέγεθος γ) σχήματα.					
261. Ταξινόμηση με κριτήρια α) χρωματική ακολουθία β) μέγεθος γ) σχήματα.					
262. Ταξινόμηση με κριτήρια α) χρωματική ακολουθία β) μέγεθος γ) σχήματα.					
263. Ταξινόμηση με κριτήρια α) χρωματική ακολουθία β) μέγεθος γ) σχήματα.					
3.5.3. Διδ. Στόχος: Να διατάσσει αντικείμενα. Δραστηριότητα: Διάταξη αντικειμένων με ανιούσα - κατιούσα σειρά και με κριτήρια: α) το μέγεθος και β) το ύψος.					
264. Ανιούσα σειρά με αρκουδάκια					
265. Κατιούσα σειρά με αρκουδάκια					
266. Ανιούσα σειρά με μπαμπούσκες					
267. Κατιούσα σειρά με μπαμπούσκες					
Δραστηριότητα: Διάταξη αντικειμένων με ανιούσα - κατιούσα σειρά και με κριτήρια: α) το χρώμα και β) το ύψος της στάθμης των υγρών στα ποτήρια.					
268. Ανιούσα σειρά με κριτήριο το ύψος της στάθμης της πορτοκαλάδας					

ΛΟΓΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ **181**

269. Κατιούσα σειρά με κριτήριο το ύψος της στάθμης της πορτοκαλάδας					
270. Ανιούσα σειρά με κριτήριο το ύψος της στάθμης της βυσσινάδας					
271. Κατιούσα σειρά με κριτήριο το ύψος της στάθμης της βυσσινάδας					
3.5.4. Διδ. Στόχος: Να διατάσσει γεωμετρικά σχήματα.					
<i>Δραστηριότητα: Διάταξη αντικειμένων με ανιούσα - κατιούσα σειρά και με κριτήρια: α) το μέγεθος και β) το σχήμα.</i>					
272. Ανιούσα σειρά με κύκλους					
273. Κατιούσα σειρά με κύκλους					
274. Ανιούσα σειρά με τετράγωνα					
275. Κατιούσα σειρά με τρίγωνα					
3.5.5.. Διδ. Στόχος: Να διατάσσει νομίσματα.					
<i>Δραστηριότητα: Διάταξη ευρωνομισμάτων με ανιούσα και κατιούσα σειρά και με κριτήριο την συναλλακτική αξία τους.</i>					
276. Ανιούσα σειρά με κέρματα					
277. Κατιούσα σειρά με κέρματα					
278. Ανιούσα σειρά με χαρτονομίσματα					
279. Κατιούσα σειρά με χαρτονομίσματα					
3.5.6. Διδ. Στόχος: Να κάνει αντιστοιχήσεις.					
<i>Δραστηριότητα: Αντιστοιχήσεις με αντικείμενα, παιχνίδια και με αριθμούς.</i>					
280. Πέντε πράσινοι κύκλοι.					
281. Τέσσερις κίτρινοι κύκλοι.					
282. Ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε.					
283. 1,2,3,8,9,10,11.					
<i>Δραστηριότητα: Αντιστοιχήσεις αντικειμένων και παιχνιδιών με κριτήρια: α) ποσότητα β) ένα αυγό σε κάθε αυγοθήκη.</i>					
284. Δείχνει σειρά με χρωματιστά αυγά.					
285. Επτά αυγά στην αυγοθήκη.					
286. Οκτώ αυγά στην αυγοθήκη.					
287. Δώδεκα αυγά στην αυγοθήκη.					

182 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

<i>Δραστηριότητα: Αντιστοιχήσεις αντικειμένων και παιχνιδιών</i>					
288. Κατηγορίες: α)ζώα στεριάς, β) ζώα θάλασσας, γ)πουλιά					
289. Παιχνίδια με αντικείμενα και κάρτες με α) ζώα στεριάς, β) ζώα θάλασσας και γ) πουλιά					
290. Ταυτίσεις με κάρτες α) ζώα στεριάς, β) ζώα θάλασσας και γ)πουλιά					
291. Αντιστοιχήσεις με κάρτες α)ζώα στεριάς, β) ζώα θάλασσας και γ) πουλιά					
<i>Δραστηριότητα: Αντιστοιχήσεις αντικειμένων και παιχνιδιών σε σχέση α) ένα με ένα και β) ένα με δύο.</i>					
292. Αντιστοιχεί ένα προς ένα: ένα ανθρωπάκι με ένα αυτοκινητάκι.					
293. Αντιστοιχεί ένα προς ένα: ένα ανθρωπάκι με ένα λουλούδι.					
294. Αντιστοιχεί ένα προς δύο: ένα ανθρωπάκι με δυο αυτοκινητάκια.					
295. Αντιστοιχεί ένα προς δύο: ένα ανθρωπάκι με δυο λουλούδια.					
3.5.7. Διδ. Στόχος: Να κατανοεί τη διατήρηση της μάζας και του βάρους των αντικειμένων.					
<i>Δραστηριότητα: Διατήρηση του βάρους στα στερεά. Παιχνίδια με τη ζυγαριά.</i>					
296. Ζυγίζει μια σακούλα με ρεβίθια στη ζυγαριά					
297. Μοιράζει τα ρεβίθια σε δύο σακούλες					
298. Ζυγίζει ένα σακουλάκι και παρατηρεί τη διαφορά.					
299. Βάζει και τα δύο σακουλάκια στη ζυγαριά και τα ζυγίζει. Το βάρος παραμένει ίδιο.					
<i>Δραστηριότητα: Διατήρηση της μάζας στα στερεά. Παιχνίδια με τη πλαστελίνη.</i>					
300. Δυο όμοιες μπάλες πλαστελίνη					
301. Με τη μία μπάλα πλάθει ένα κορδόνι.					
302. Κόβει το κορδόνι σε πολλά μικρά κομματάκια.					
303. Επαναφέρει την πλαστελίνη στο σχήμα μπάλας και κάνει συγκρίσεις μάζας.					

Ενότητα 6η: «Βάζω σε λογική σειρά κάρτες» - Συλλογισμοί

Ο δάσκαλος σημειώνει με «ν» τις επιτυχίες του παιδιού.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις				
	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η
3.6.1. Διδ. Στόχος: Να βάζει σε λογική σειρά εικόνες που βλέπει.					
<i>Δραστηριότητα: Λογική σειρά φωτογραφιών από το μπάνιο του μωρού.</i>					
304. Η μαμά βγάζει τα ρούχα από το μωρό.					
305. Δοκιμάζει με τον αγκώνα τη θερμοκρασία του νερού.					
306 Βάζει το μωρό μέσα στο μπάνιο.					
307. Βγάζει το μωρό από το μπάνιο.					
<i>Δραστηριότητα: Λογική σειρά φωτογραφιών από το μπάνιο του μωρού.</i>					
308. Η μαμά σκουπίζει το μωρό με την πετσέτα.					
309. Η μαμά βάζει αλοιφή στο μωρό.					
310. Η μαμά βάζει ταλκ στο μωρό.					
311. Η μαμά ντύνει το μωρό.					
<i>Δραστηριότητα: Λογική σειρά φωτογραφιών σε αριθμημένες θέσεις.</i>					
312. Λογική σειρά φωτογραφιών σε αριθμημένες θέσεις “κουτί από πίτσα”.					
313. Λογική σειρά φωτογραφιών σε αριθμημένες θέσεις - “κουτί από πίτσα”..					
314. Λογική σειρά φωτογραφιών σε αριθμημένες θέσεις.					
315. Λογική σειρά φωτογραφιών σε αριθμημένες θέσεις - “κουτί από πίτσα”..					
<i>Δραστηριότητα: Λογική σειρά φωτογραφιών από τα γενέθλια.</i>					
316. Η μαμά φέρνει την τούρτα με τα κεράκια.					
317. Το παιδί φυσάει με δύναμη τα κεράκια.					
318. Η μαμά κόβει την τούρτα και την μοιράζει στα πιάτα.					

184 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

319. Το παιδί τρώει το γλυκό του.					
3.6.2. Διδ. Στόχος: Να λέει με λογική σειρά δραστηριότητες.					
<i>Δραστηριότητα: Λογική σειρά φωτογραφιών με την μπανάνα. 1ο, 2ο, 3ο, 4ο, βήματα,</i>					
320. 1ο βήμα: Πλένει την μπανάνα με νερό.					
321. 2ο βήμα: Καθαρίζει την μπανάνα.					
322. 3ο βήμα: Τοποθετεί την μπανάνα στο πιάτο.					
323. 4ο βήμα: Κόβει την μπανάνα στο πιάτο.					
<i>Δραστηριότητα: Λογική σειρά φωτογραφιών με παιδί που τρώει την μπανάνα. 1ο, 2ο, 3ο, 4ο, βήματα.</i>					
324. 1ο βήμα: Παίρνει την μπανάνα από το πιάτο.					
325. 2ο βήμα: Καθαρίζει την μπανάνα.					
326. 3ο βήμα: Τρώει την μπανάνα.					
327. 4ο βήμα: Αφήνει τη φλούδα από την μπανάνα στο πιάτο.					
<i>Δραστηριότητα: Λογική σειρά φωτογραφιών με την ανάπτυξη του ανθρώπου.</i>					
328. Μικρό αγόρι.					
329. Αγόρι					
330. Άνδρας					
331. Παππούς					
<i>Δραστηριότητα: Λογική σειρά φωτογραφιών που περιγράφουν «πώς γίνεται το ψωμί».</i>					
332. Ο γεωργός αλωνίζει το σιτάρι με την αλωνιστική μηχανή.					
333. Ο αλευρόμυλος αλέθει το σιτάρι και το κάνει αλεύρι.					
334. Ο φούρναρης ζυμώνει και ψήνει το ψωμί.					
335. Η φουρνάρισσα πουλάει το ψωμί.					
3.6.3. Διδ. Στόχος: Να κατανοεί ημιτελή ζωγραφικά σχέδια.					
<i>Δραστηριότητα: Ενώνει διακεκομμένες γραμμές και τελίτσες και κατανοεί ημιτελή σχέδια.</i>					
336. Διακεκομμένες γραμμές σε ευθεία					

ΛΟΓΙΚΕΣ ΣΕΙΡΕΣ - ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΙ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ 185

337. Διακεκομμένες γραμμές - το σπιτάκι					
338. Διακεκομμένες γραμμές - το ανθρωπάκι					
339. Διακεκομμένες γραμμές - το λουλούδι					
3.6.4. Διδ. Στόχος: Να θάζει σε λογική σειρά ήχους με αντίστοιχες δραστηριότητες.					
<i>Δραστηριότητα: Σκέψεις με το παγωτό. 1ο, 2ο, 3ο, 4ο βήματα).</i>					
340. 1ο βήμα: Πόσο με δροσίζει το παγωτό!					
341. 2ο βήμα: Το παγωτό τελειώνει γρήγορα.					
342. 3ο βήμα: Είμαι χαρούμενος για το παγωτό μου.					
343. 4ο βήμα: Όταν θα πάμε στη παραλία η μαμά θα μου πάρει παγωτό.					
<i>Δραστηριότητα: Σκέψεις με το παγωτό. 1ο, 2ο, 3ο, 4ο βήματα.</i>					
344. 1ο βήμα: Το κορίτσι δίνει τα χρήματα και ζητά να του δώσουν ένα παγωτό χωνάκι με φράουλα και σοκολάτα.					
345. 2ο βήμα: Παίρνει το παγωτό και λέει «ευχαριστώ».					
346. 3ο βήμα: Γλύφει το παγωτό και ευχαριστείται. « Μμ! πόσο μου αρέσει!»!					
347. 4ο βήμα: Λιώνει το παγωτό και στεναχωριέται «πόσο γρήγορα λιώνει»!					
<i>Δραστηριότητα: Λογικές ενέργειες στη συναλλαγή με το ταχυδρομείο:1ο βήμα, 2ο βήμα, 3ο βήμα, 4ο βήμα.</i>					
348. 1ο βήμα: Μπροστά στο ταμείο του ταχυδρομείου.					
349. 2ο βήμα: Αγοράζω τα γραμματόσημα.					
350. 3ο βήμα: Κολλάω τα γραμματόσημα πάνω στους φακέλους.					
351. 4ο βήμα: Ρίχνω τα γράμματα στο γραμματοκιβώτιο.					
<i>Δραστηριότητα: Λογική σειρά ήχων. (Το αυτοκίνητο :1ο βήμα, 2ο βήμα, 3ο βήμα, 4ο βήμα.).</i>					
352. Ο πατέρας ανοίγει την πόρτα του αυτοκινήτου και ζητά από το παιδί να επιβιβαστεί.					

186 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

353. Ο πατέρας μπαίνει μέσα στο αυτοκίνητο. (Ακούγεται ο θόρυβος του καθίσματος και της πόρτας που κλείνει).					
354. Ο πατέρας βγάζει το χέρι του έξω από το παράθυρο για να δείξει ότι ξεκινά. (Ακούγεται ο θόρυβος της μηχανής του αυτοκινήτου).					
355. Ο πατέρας, με τα χέρια πάνω στο τιμόνι, οδηγά. (Ακούγεται ο θόρυβος της μηχανής του αυτοκινήτου).					
3.6.5. Διδ. Στόχος: Να κάνει λογικούς πίνακες.					
<i>Δραστηριότητα: Λογικοί πίνακες απλής εισόδου με ονόματα.</i>					
356. Λειτουργικοί λογικοί πίνακες με ονόματα: 1,2,3,4,συρτάρια.					
357. Λειτουργικοί λογικοί πίνακες με ονόματα στα συρτάρια.					
358. Όνομα στον ατομικό πίνακα.					
359. Λειτουργικοί λογικοί πίνακες με ονόματα.					
<i>Δραστηριότητα: Λογικοί πίνακες απλής εισόδου με ομάδες αντικειμένων.</i>					
360. Ψαλίδια					
361. Κινητά τηλέφωνα					
362. Στυλό					
363. Βιβλία					
<i>Δραστηριότητα: Λογικοί πίνακες απλής εισόδου με ομάδες αντικειμένων.</i>					
364. Χρηστικά αντικείμενα για την φροντίδα των μαλλιών.					
365. Χρηστικά αντικείμενα για την φροντίδα της ατομικής υγιεινής					
366. Χαρτιά τουαλέτας.					
367. Αφρός ξυρίσματος και ξυριστική μηχανή.					
<i>Δραστηριότητα: Λογικοί πίνακες απλής εισόδου με χρώματα και αντικείμενα.</i>					
368. Χρώματα - κούκλες					
369. Χρώματα - γεωμετρικά σχήματα (τρίγωνα).					

ΛΟΓΙΚΕΣ ΣΕΙΡΕΣ - ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΙ: ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ **187**

370. Τρίγωνα - χρώματα					
371. Χρώματα - αυτοκινητάκια					
Δραστηριότητα: Λογικοί πίνακες διπλής εισόδου με χρώματα και αντικείμενα.					
372. Χρώματα - πεταλούδες (μπλε, καφέ, κόκκινη)					
373. Χρώματα - ανθρωπάκια - μπλούζες (μικρό, μεσαίο, μεγάλο)					
374. Χρώματα - σημαίακια - αυτοκινητάκια					
375. Χρωματιστά σπιτάκια - χρωματιστοί κύκλοι					

188 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΒΙΒΛΙΟ): ΝΟΗΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

3.11. Σύντομες βιβλιογραφικές πηγές για περισσότερη μελέτη στις Νοητικές ικανότητες.

- Buzan, T. (2003). *Χρησιμοποίησε το μυαλό σου*. Μτφρ. Μουτσοπούλου Α. Εκδ. Αλκυών, Αθήνα.
- Dendy, Zeigler, C.A. (2000). *Teaching teens with ADD and ADHD*. Woodbine House.
- Grove, M.C. & Hauptfleisch, H.M.A.M. (1982). *Remedial Education in Primary School*. Pretoria.
- Hallowell, D., M. & Ratey, J. (2003). *Ζώντας με τη διάσπαση. Αναγνωρίζοντας και αντιμετωπίζοντας τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής (ΔΕΠ) στα παιδιά και τους ενήλικες*. Μτφρ. Περαντάκου Κούκ Μ. Εκδ. Ελληνική Παιδεία, Αθήνα.
- Harley, T.A. (2000). Comprehension: Understanding and remembering the message, p.207-242. From the book *The psychology of Language. From data to theory*. Psychology Press. London.
- Harrysson, B., Svensk, A. and Johansson, G.I. (2004). How people with developmental disabilities navigate the Internet. *British Journal of Special Education*. vol. 31(3), p. 138-142.
- Hors Serie. (2003). Les secrets de l' intelligence. Dyslexies, hyperactivite: les troubles de l' apprentissage chez l' enfant et leurs traitements. *Science & Vie. Hors Serie*, n. 222.
- Maudslay, L. Dee L., Hayhoe, H. & Byers, R. (2002). *Enhancing Quality of life – facilitating transitions for people with profound and complex learning difficulties*. London: Skill University of Cambridge, Staff Development Guide, Video and other materials.
- Merrell, C. & Tymms, P.B. (2001). Inattention, Hyperactivity and impulsiveness: Their impact on academic achievement and progress. *British Journal of Educational Psychology*, vol. 71, p. 43-56.
- Miller, B. (2002). Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής σελ.207-212. Στο βιβλίο *Χτίζοντας καλύτερη σχέση με τα παιδιά στην τάξη*. Μτφρ. Φ. Αποστόλου. Κέντρο UNESCO για τις γυναίκες και την ειρήνη στις Βαλκανικές χώρες. Θεσσαλονίκη.
- Mitchell, P. (2003). *Η κατανόηση του νου στην παιδική ηλικία*. Αθήνα: Εκδ. Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός.
- Munden, A. & Arcelus, J. (2000). *The AD/HD Handbook. A guide for parents and professionals on Attention Deficit/Hyperactivity Disorder*. London: Jessica Kingsley Publ.
- Raymond, S. (2003). *Dragonfly Games: Developing and Supporting Dyslexic Learners 7-14*. London: David Fulton Publishers.
- Αργυρόπουλος, Β. (2003). Απτική Αντίληψη. Έννοια, χαρακτηριστικά και ιδιότητες. *Θέματα ειδικής αγωγής*, τχ.20, σελ. 30-40.
- Κάουλι, Σ. (2003). *Τα ζιζάνια*. Αθήνα: Εκδ. Θυμάρι.
- Λαδά, Αλ & Δροσινού, Μ. (2001). Η ελλειμματική προσοχή, παράγοντας προέλευσης προβλημάτων συμπεριφοράς στα σχολεία. Μτφρ. Λαδά Αλ., Επιμλ. Δροσινού Μ. από το άρθρο των Place M., Wilson J., Martin E., Hulsmeier J. (1999). Attention Deficit Disorder as a factor in the origin of behavioural disturbance in schools. *British journal of Special Education*, Vol. 26, (3), p.158-163). Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Μαρσλειακό Βήμα*, τεύχος Χειμώνα, σελ. 34-43.
- ΠΟΥ. (2000). Διαταραχές υπερκινητικού τύπου, διαταραχή της δραστηριότητας και της προσοχής σελ.331-336. Στο βιβλίο *ICD-Ταξινόμηση 10 ψυχικών διαταραχών της Συμπεριφοράς Κλινικές περιγραφές και οδηγίες για τη διάγνωση*. Επιμλ. Στεφανής Κ, Σολδάτος Κ., Μαυρέας Β. Κέντρο συνεργασίας για την εκπαίδευση και την έρευνα στην ψυχική υγεία. Παγκόσμιος Οργα-

- νισμός Υγείας. Αθήνα: Εκδ. ΒΗΤΑ.
- Ραβάνη, Κ. (2003). *Δραστηριότητες για το νηπιαγωγείο από τον κόσμο της φυσικής*. Εκδ. Δίπτυχο, Αθήνα.
- Συνοδινού, ΚΛ. (2006). *Ο Παιδικός Αυτισμός*. Εκδ. Καστανιώτη. Αθήνα.
- Πόρποδας Κ. (2002). *Η Ανάγνωση*. Πάτρα, ISBN 960 85423 4 0
- Τανός Χ. (2004). *Δυσλεξία*. Αθήνα: Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Χρηστάκης, Κ. (2006). *Η εκπαίδευση των παιδιών με δυσκολίες. Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή. Τόμος Α, Β΄*. Αθήνα: Ατραπός.
- Μπίμπου Α. , Πολυχρόνη Φ. , Χατζηχρήστου Χ. , 2006, *Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες- Δυσλεξία*, Αθήνα, Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Κουτσομπίνα, Β. (2007). *Κριτήρια εκτίμησης λεπτής κινητικότητας παιδιών με ελαφρά νοητική καθυστέρηση και ψυχοπαιδαγωγική παρέμβαση. Μια μελέτη περίπτωσης*. Πρακτικά του 5ου Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής του Π.Ε.Σ.Ε.Α με θέμα: <<Παιδαγωγικές Πρακτικές και Εκπαιδευτικά Προγράμματα Ενταξιακής Υποστήριξης των Α.με.Ε.Ε.Α>>, *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, 38, 155-171.

